

Голас Радзімы

6 чэрвеня 2001 года
Цана 110 рублёў

№ 23 (2737)
E-mail: golas_radzimy@tut.by

Штотыднёвая газета для суайчыннікаў за межамі Беларусі
Выдаецца з 6 красавіка 1955 года

ЗВЕРЫМ ЧАС

ДРУЦКУ — 1000 ГАДОЎ

Наша газета ўжо нагадвала, што аднаму са старажытных на Беларусі населеных пунктаў — Друцку (летапісныя назвы Дрюцьск, Дрътеск, Дрюютск, цэнтр колішняга Друцкага княства), што ў цяперашнім Талачынскім раёне, сёлета спаўняецца 1 000 гадоў. Горад, паводле запісу ў Друцкім евангеллі, існаваў ужо ў канцы X стагоддзя. Гэты факт пацверджаны і археалагічнымі даследаваннямі.

Урачыстасці, якія пройдуць тут летам, стануць таксама і святам 1 000-годдзя першага праваслаўнага храма на беларускіх землях. Згодна з запісам у Друцкім евангеллі, сабор

тут быў пабудаваны ў 1001 годзе, ён з'яўляўся адным з самых старажытных у Кіеўскай Русі.

Сёння ў Друцку заканчваецца будаўніцтва царквы Святой Багародзіцы, аналага першага на Беларусі праваслаўнага храма, выконваюцца заказы па вырабу яе званоў і крыжоў.

НА ЗДЫМКАХ: гэты паказальнік скіроўвае да 1000-гадовага Друцка; макет старажытнага гарадзішча Друцк; свяшчэннік Аляксандр ЛАЗУКА і брыгадзёр талачынскай МКПК-65 Аляксандр ЦАРЫК на будаўніцтве новай царквы.

Фота Аляксандра ХІТРОВА.

БелТА.

СУСТРАКАЙЦЕ

«РАДЗІМІЧЫ» ЕДУЦЬ У КАНАДУ

Пасля паспяховага выступлення на Міжнародным фестывалі фальклору ў Паўднёвай Карэі ў 2000 годзе народны ансамбль «Радзімічы» Мінскага завода колавых цягачоў (кіраўнік Уладзімір Ліпскі) атрымаў шмат запрашэнняў у розныя краіны свету. З 26 чэрвеня па 2 ліпеня ён будзе ўдзельнічаць у Міжнародным фестывалі фальклору ў Канадзе.

За 20 гадоў існавання ансамбль стаў папулярным

не толькі ў Беларусі, але і за яе межамі. Артыстам давялося выступаць у Польшчы, Расіі, Германіі, Грузіі, Узбекістане. Кожная песня, кожнае аркестравае выкананне гэтага калектыву заўсёды суправаджаецца шчырымі апладысмантамі.

Прыгажосць беларускай песні і музыкі з першага выступлення ацанілі арганізатары фестывалю ў Сеуле і праграму выступлення калектываў — удзельнікаў фестывалю складалі такім чынам, што першымі пачыналі зводныя канцэрты менавіта «Радзімі-

чы» дзівоснай, прыгожай, велічнай кампазіцыяй «Беларусь — песня мая», за якую калектыву быў узнагароджаны гапоўным залатым прызам за лепшую нацыянальную кампазіцыю. А той факт, што толькі «Радзімічы» запрасілі выступіць у культурнай праграме на чэмпіянаце свету па футболе, які адбудзецца ў 2002 годзе ў Паўднёвай Карэі, сведчыць, што гэты калектыв сапраўды здолеў закрываць нават самых строгіх прафесіяналаў.

Жадаем «Радзімічам» знайсці прыхільнікаў і ў Канадзе! А пасля вяртання кіраўнік ансамбля паабяцаў наведваць нашу «Гасцёўню». Будзем чакаць!

Таццяна КУВАРЫНА.

ПАДЗЕЯ

МІНСКАМУ ТРАКТАРНАМУ — 55

За гэты час на заводзе было выпушчана 3,2 мільёна трактароў. З іх пас-таўлена на экспарт 2,5 мільёна штук у 109 краін свету. МТЗ па праву ўваходзіць у лідзіруючую васьмёрку найбуйнейшых вытворцаў побач з такімі сусветна вядомымі маркамі, як «Джон Дзір», «Кейс», «Форд» і іншымі. На яго долю прыпадае да 60 працэнтаў аб'ёму вы-пуску трактароў у краінах СНД і каля васьмі працэнтаў на сусветным рынку.

ЖЫЦЦЁВЫЯ СЮЖЭТЫ

Андрэй Нікалаеў (на здымку) — першы на Беларусі інвалід-калясачнік, які скокнуў з парашутам у тандэме з інструктарам Мінскага аэраклуба Юрыем Стэфанавічам. Тым самым ён здзейсніў сваю мару і даказаў сабе і ўсяму свету, што немагчымага не існуе...

ЗАЦЯЖНЫ СКАЧОК

Першае дзіця ў сям'і, Андрэй рос на радасць бацькам — прыгожы, статны, ён паспяваў не толькі добра вучыцца ў школе, але іграў на гітары і займаўся мноствам іншых цікавых спраў. У 15 год запісаўся ў ваенна-патрыятычны гурток «Каскад», дзе хлопцаў вучылі ўсяму, што спатрэбіцца будучаму салдату. Была тут і парашутная падрыхтоўка. Трэнер паабяцаў, што, калі яны спасцігнуць усе азы, іх пусцяць у неба. Вось тады і нарадзілася мара Андрэя — скокнуць. Але здзейснілася яна не хутка...

У 22 гады Андрэй атрымаў цяжкую траўму, пасля чаго ягонымі нагамі стала інвалідная каляска. Ён імкнуўся перамагчы страх і разгагнаць думкі пра тое, што ўсё скончана.

...Да траўмы Андрэй паспеў адслужыць у арміі. Хацеў стаць пагранічнікам, але не прайшоў па стану здароўя і трапіў у звычайныя войскі. Тым часам працягваў марыць пра мяжу, пра гарачыя

СПОРТ

ВЕЛАСПОРТ. Дзве перамогі — у гіце і спрынце — атрымала Наталля Маркаўнічэнка на этапе Кубка свету ў Калумбіі.

ЛЁГКАЯ АТЛЕТЫКА. У Славакіі прайшоў розыгрыш Кубка Еўропы па спартыўнай хадзьбе. «Серабро» ў беларусаў Яўгена Місіолі (20 кіламетраў), Марыны Ціханавай (10 кіламетраў, юніёркі), «бронза» — у Мікалая Серадовіча (10 кіламетраў, юніёры).

Падрыхтаваў Міхаіл МАЗАКОЎ.

ЗДАРЭННІ

ЗУБРЫ НАПАЛІ НА СТАТАК КАРОЎ. Ахвярамі нападу на статак саўгаса «Новы двор» Свіслацкага раёна сталі дзве каровы, якіх лясныя асіпкі літаральна разарвалі на кавалкі. Напад, у якім удзельнічалі 15 зуброў, адбыўся на пашы, размешчанай недалёка ад ляснога масіву.

кропкі, чытаў кніжкі, слухаў расказы людзей, якія вярнуліся адтуль. Калі апынуўся ў цяперашнім стане, вырашыў наладзіць кантакты з салдатамі-пагранічнікамі, якія служылі на мяжы, дзе вяліся баявыя дзеянні, і напісаў ім лісты. Доўгі час веў перапіску, ваенныя расказвалі хлопцу свае гісторыі, а калі матэрыялу набралася дастаткова, Андрэй напісаў кнігу «Будзем жыць, браток!» «Браткамі» за гэты час яму сталі ўсе «баявыя сябры». Кніжку (за ўласныя сродкі!) узялося надрукаваць мінскае выдавецтва «Тэхна-прынт». Пасля яе выхаду Андрэй бясплатна разаслаў па асобніку ўсім «браткам».

Пра гэту гісторыю даведаўся камандуючы пагранічнымі войскамі Беларусі генерал Аляксандр Паўлоўскі і ў знак удзячнасці падарыў Андрэю на сустрэчы

— Заканчэнне на 2-й стар.

На Беларусі падпісання можа кожны! Індэкс 63854, кошт на 1 месяц — 595 рублёў, на II паўгоддзе — 3 570 рублёў.

Рэдакцыя «ГР» адкрыла ўласны валютны бягучы рахунак 3015107098020 у ААТ «Белзнешэканомбанк», Мінскае аддзяленне 2, код 153001215. Будзем разам!

Кошт гадовага камплекта газеты для чытачоў з ЗША, Канады, Аўстраліі, Аргенціны — 60, еўрапейскіх краін — 50 долараў ЗША.

БЕЛАРУСКИ ЧЫРВОНЫ КРЫЖ

Служба пошуку людзей у свеце мае больш чым стогадовую гісторыю, якая доўжыцца з дня стварэння Цэнтральнага пошукавага бюро ў Жэневе. У Расіі такая структура працуе з 1946 года, там знаходзіцца велізарная картатэка — каля 10 мільёнаў рэгістрацыйных картак. З 1993 года ў Мінску працуе Праграма Беларускага Чырвонага Крыжа "Пошук". Прапаганда нашым чытачам інтэр'ю з кіраўніком службы "Пошук" Беларускага Чырвонага Крыжа Аленай ДАШКЕВІЧ.

— Спачатку мы працавалі па дамоўленасці з маскоўскім Чырвоным Крыжам, які выконваў заяўкі беларускіх грамадзян па пошуку родных. Нават пасля арганізацыі пошуку на Беларусі людзі па звычцы звярталіся ў Маскву. Цяпер гэта адзінакавы выпадак. Як правіла, зараз большасць людзей на Беларусі валодаюць інфармацыяй пра нашу дзейнасць. Цяпер у нас ёсць Закон аб Чырвоным Крыжы. Зыходзячы з яго палажэнняў, мы і працуем. Галоўная ідэя ў сувязі з гэтым: чалавек мае права ведаць пра лёс сваіх родных, права на ліставанне, на кантакты з імі, нават падчас ваенных дзеянняў.

— Якія асноўныя напрамкі дзейнасці праграмы "Пошук"?

— Галоўны: мы шукаем родных, сувязі з якімі згублены ў час падзей 1939—1945 гадоў. Ад-

ХТО ШУКАЕ, КАГО ШУКАЮЦЬ?

шукваем таксама салдацкія пахаванні за мяжой. Яшчэ высвятляем лёс людзей, што зніклі падчас рэпрэсій 1937—1939 гадоў. Дзеля гэтага супрацоўнічаем з Камітэтам дзяржаўнай бяспекі нашай краіны, дзе атрымліваем патрэбную інфармацыю і даведкі. Некалькі гадоў таму з'явіўся новы напрамак дзейнасці — узброеныя канфлікты апошніх гадоў у Афганістане, Чэчні, Югаславіі.

Мы маем значную картатэку, дзе ёсць інфармацыя пра ўсіх, хто шукае і каго шукаюць. Наш архіў і служба — адзіныя ў краіне. У адрозненне ад іншых структур Беларускага Чырвонага Крыжа, мы не маем філіялаў у гарадах Беларусі.

— Колькі персаналіі у вашай картатэцы?

— Каля 16 тысяч чалавек. Мы адшукваем прыкладна 30 працэнтаў ад колькасці людзей, каго з нашай дапамогай спрабуюць знайсці.

— Раскажыце, калі ласка, пра схему пошуку.

— Штогод атрымліваем каля 4,5 тысячы лістоў. У нас працуе 3 чалавекі. За кожным замацаваны пэўны рэгіён. Мы дасылаем запыты ў нацыянальны камітэты Чырвонага Крыжа, з якімі цесна супрацоўнічаем. Адзін чалавек займаецца толькі высвятленнем лёсу салдацкіх пахаванняў. Справа ў тым, што дасюль вельмі шмат людзей ведаюць пра

сваіх родных адно: яны загінулі недзе ў Польшчы, да прыкладу. Мы высвятляем, дзе канкрэтна пахаваны чалавек, ці не было перапахавання, наогул, ці захавалася магіла на працягу 50—60 гадоў. Бываюць выпадкі, калі салдат пахаваны як невядомы герой. Тады просім напісаць на помніку ягонае прозвішча. Дарэчы, даведка Чырвонага Крыжа, якая пацвярджае наяўнасць магілы роднага на тэрыторыі Польшчы, Германіі, дае магчымасць наведаць гэтыя краіны без візы.

— Якія просьбы аб пошуку родных вы не разглядаеце?

— Часам людзі хочуць адшукаць родных, якія эмігрыравалі пазней ці раней другой сусветнай вайны. Такого мы не можам зрабіць, бо Чырвоны Крыж большасць краін не прымае падобныя запыты. Генеалагічны пошук, пра які і ідзе гаворка ў даным выпадку, платны. Дзяржаўны гістарычны архіў нашай краіны дае такія звесткі пра беларускіх грамадзян, але таксама за грошы (могуць па іх звярнуцца і іншаземцы). Здраецца, што заявіцель не згаджаецца з нашым тлумачэннем і

просіць адрас Чырвонага Крыжа ЗША, да прыкладу. Чалавек піша ў Амерыку, а адказ атрымліваем мы, пасля чаго зноў дасылаем ліст заявіцелю з тлумачэннямі.

Важна ведаць, што Беларускі Чырвоны Крыж шукае толькі блізкіх сваякоў. Зацікаўленасць у лёсе сваіх родных мае неадволькавы матывы. Здраецца, што яны толькі матэрыяльныя. Часам мы атрымліваем лісты ад знойдзеных родных у Еўропе, ЗША, дзе яны просяць не даваць свой адрас таму, хто іх шукае. У чалавека можа быць шмат прычын, з-за якіх ён не хоча падтрымліваць зносіны са сваякамі. Таму Чырвоны Крыж заўсёды дае каардынаты людзей толькі з іх дазволу. Ёсць яшчэ такі нюанс. Жыхары заходніх краін вельмі асцярожна ставяцца да

родных, якія нечакана з'яўляюцца ў іх жыцці, бо сумняваюцца, ці сваякі гэта на самай справе. Напрыклад, нядаўна мы шукалі брата аднаго беларуса ў Германіі. Як высветлілася, ён памёр, але ягоная дачка не супраць стаўнаў са сваім дзядзькам, аднак просіць яго спачатку адказаць на шэраг асабістых пытанняў, каб быць упэўненай у сваяцтве.

— Як доўга вы шукаеце людзей?

— Афіцыйны тэрмін, за які мы павінны мець вынікі працы, — 1 год. Заявы выконваюцца па чарзе, прыкладна на працягу трох тыдняў. Дасылаюцца запыты, з імі працягваюць у нацыянальных камітэтах Чырвонага Крыжа, адказваюць нам.

— Якіх заяў больш — на пошук родных за мяжой ці з-за рубяжа на Беларусі?

— Значна больш запытаў ад нашых грамадзян па пошук родных за мяжой, чым зваротаў у нацыянальных камітэтаў да нас.

— Што трэба, каб звярнуцца ў службу пошуку Беларускага Чырвонага Крыжа?

— Напісаць заяву ў свабоднай форме, дзе пазначыць усю вядомую інфармацыю пра чалавека, якога шукаеш, і звярнуцца да нас на адрас: **220030, Беларусь, Беларускі Чырвоны Крыж, г. Мінск, вул. К. Маркса, 35.**

Гутарыла Алена СПАСЮК.

НА ЗДЫМКУ: А. ДАШКЕВІЧ.

Фота Я. КАЗЮЛІ.

ПРЭМ'ЕР НА ВІЦЕБШЧЫНЕ

Віцебскую вобласць з рабочай паездкай наведаў прэм'ер-міністр Беларусі Уладзімір Ярмашын. Ён пабываў у аб'яднанні "Даламіт", азнаёміўся з ходам рэканструкцыі Летняга амфітэатра і будаўніцтва гасцініцы "Лучоса", абласнога анкалагічнага дыспансера і Віцебскага філіяла навукова-даследчага клінічнага інстытута радыяцыйнай медыцыны і эндакрыналогіі, пабываў на Дубровенскім ільнозаводзе і Аршанскім ільнокамбінаце.

НА ЗДЫМКАХ: на будаўніцтве гасцініцы "Лучоса".

Фота Аляксандра ХІТРОВА, БелТА.

КОРАТКА

СВЯТА ПІСЬМЕНСТВА

Святкаванне Дня славянскага пісьменства і культуры, якое адбылося напрыканцы мая, пачалося ў Мінску з хрэснага ходу ў Старым горадзе і ўскладання кветак да мемарыяльнай дошкі ў гонар Святых Кірылы і Мяфодзія.

Свята мела працяг у Беларускай таварыстве дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі ў прысутнасці прадстаўнікоў пасольстваў славянскіх краін у Рэспубліцы Беларусь, актывістаў усіх славянскіх таварыстваў дружбы і студэнтаў БДУ. Вяла веча-рыну намеснік старшыні праўлення Беларускага таварыства дружбы і куль-

турнай сувязі з замежнымі краінамі Ніна Іванова.

Тэмай аднасіці славянскіх народаў, агульнасці вытокаў культур быў прасякнуты ўвесь вечар. Ці то ў вершах на балгарскай, славацкай і ўкраінскай мовах, ці то ў беларускай, рускай і сербскай песнях, што выконвалі студэнты філалагічнага факультэта БДУ, чулі слухачы знаёмыя агульныя славянскія словы.

З удзячнасцю ўспаміналі на вечары пра літаратурных перакладчыкаў з Чэхіі, Славакіі і іншых краін, пра нашых беларускіх, што шчыравалі на ніве збліжэння і паразумення братніх народаў.

Віктар МАЦЮШЭНКА.

ГАЛЕРЭЯ МАЙСТРОЎ

БелТА.

Мастакі-керамісты Людміла і Сяргей ШЧЭРБА.

АФІЦЫЙНА

ГОСЦІ З НІЖНЯГА НОЎГАРАДА

Дзяржкамітэт па справах рэлігіі і нацыянальнасцей Беларусі наведла дэлегацыя беларусаў з Ніжняга Ноўгарада, дзе нядаўна створана грамадская каардынацыйная структура — Нацыянальна-культурная аўтаномія "Беларусы Ніжагародчыны". Вось што раскажаў старшыня праўлення арганізацыі Геннадзь АШОМКА:

— У Ніжагародскай вобласці пражывае каля 9 000 беларусаў. Адным з заснавальнікаў аўтаноміі выступіла беларускае таварыства, створанае ў 1993 годзе па ініцыятыве вядомага ў Беларусі мастацтвазнаўца Міхася Байкачова.

У нашым горадзе ў 1896—1908 гадах жыў Максім Багдановіч, вучыўся ў Ніжагародскай гімназіі. Цяпер на гэтым будынку, дзе знаходзіцца Педагагічны ўніверсітэт, устаноўлена мемарыяльная дошка, а ў музеі ўніверсітэта ёсць экспазіцыя, прысвечаная спынам пазту. Ёсць у горадзе і вуліца, названая ў гонар Максіма Баг-

дановіча. Беларусы рыхтуюцца адзначаць сёлета 110-годдзе з дня нараджэння беларускага паэта. Па радыё, па тэлебачанні прагучаць перадачы пра яго жыццё і творчасць, а ў адной са школ, якая будзе насіць імя М. Багдановіча, арганізуецца музей. Планаўецца стварыць тэлефільм аб паэце, выдаць зборнік "Выбранае", а таксама ў студзені правесці юбілейны вечар, на які будуць запрошаны госці з Беларусі.

У канцы мая аўтаномія правяла ў Ніжнім Ноўгарадзе Дні славянскага пісьменства і культуры, дзе прагучалі вершы на беларускай мове ў выкананні заслужанай артысткі Беларусі, народнай артысткі Расіі Ліліі Драздовай.

Гасцей цікавілі многія пытанні, на якія адказаў старшыня Дзяржкамітэта Аляксандр Бількі.

— Наша знаёмства будзе прадоўжана ў Ніжнім Ноўгарадзе, — запэўнілі госці.

Ніна ПЕТУХОВА

ЖЫЦЦЁВЫЯ СЮЖЭТЫ

— Пачатак на 1-й стар.

ў Доме афіцэраў форму беларускага пагранічніка, дарэчы, менавіта ў ёй ён на здымку. "Для мяне гэта было лепей за ўсякі ганарар", — прызнаўся мне Андрэй.

Але ўсё гэта — гісторыя. Канешне, Андрэй вельмі ўзрадаваўся, калі выйшла кніга, вось толькі запаветная мара пра неба не давала спакою. І Андрэй вырашыў не чакаць, калі шчасце знойдзе яго, а самому настойліва ісці да сваёй мэты. Куды ён толькі ні пісаў лісты... Газеты, спонсары, розныя ўстановы... Прыходзілі адказы, дзе значылася, што яны, канешне, спачуваюць яму, але нічым дапамагчы не могуць... Але Андрэй па натуре — змагар. Апошнім шанцам быў Мінскі аэраклуб. Андрэй думаў, што і там адмовяць, але з аэраклуба прыйшоў адказ, што яны возьмуцца за гэта. Не буду пераказваць увесь бюракратычны сюжэт, скажу толькі, што, дзя-

ЗАЦЯЖНЫ СКАЧОК

куючы такім людзям, як парашутысты Юрый Стэфановіч, Кацярына Мазаква, мара Андрэй здзейснілася. Думаю, што пра падзеі таго дня ніхто не раскажа лепш за яго самога. Слова — Андрэю Нікалаеву.

— Першае, што я зрабіў раніцай 26 мая, гэта паглядзеў у акно — якое надвор'е? На шчасце, прагнозы сіноптыкаў не збыліся, надвор'е было небагое.

...Прыехалі мы на аэрадром — нават тады не быў упэўнены, што скачок не забароняць. Паглядзеў у неба: аблокі, нічога не відаць... Потым у палатцы апрануў "зброю". Селі ў самалёт (я першы раз у жыцці ляцеў на самалеце!) і паляцелі... Зямля ўнізе зрабілася, нібы на аэрафотаздымку. Дзіўна, але там, у небе, я зусім не адчуваў вышыні (а было 3 000 метраў)... Першай скокнула Каця Мазаква. Памятаю, я яшчэ крыкнуў ёй наўздагон:

"Зрабіце нам дзірку ў аблоках!" Потым была чарга нашага тандэма. Раптам аблокі расступіліся ў выглядзе нейкай прыгожай кветкі. Усе ажно ахнулі! Калі мы апынуліся ў паветры, адрозна засвістала ў вушах, стала цяжка дыхаць... Вольны палёт цягнуўся 30 секунд, потым раскрыўся парашут, і наступіла нейкая цудоўная цшыня, якая цягнулася да самай зямлі, пакуль не пачуў радасныя воклічы людзей.

Потым усе пачалі гуртам віншаваць, наляцелі журналісты... Памятаю толькі, што я пры падтрымцы людзей устаў на ногі і павіншаваў усіх з Днём пагранічніка. Свой скачок я прымеркаваў да гэтага свята.

...Больш за ўсё Андрэй ганарыцца, што сваім учынкам прабыў шлях да неба іншым калісячнікам краіны.

Глеб ЛАБАДЗЕНКА.

ДАБРАЧЫННАСЦЬ

«Бельгіец, улюбёны ў Сібір» — пад такім загаловам некалькі год назад у шэрагу расійскіх выданняў быў апублікаваны матэрыял, прысвечаны гуманітарнай дзейнасці ў сібірскіх рэгіёнах бельгійскага арыстакрата Марыса Масанжа дэ Каломба.

З часам аўтар гуманітарнага праекта «Мост у Сібір», які выступае за развіццё больш цесных усебаковых сувязей расійскіх рэгіёнаў з Еўропай, стаў больш вядомы як Рыка Генрыхавіч.

Пабыўшы ў сярэдзіне мая з візітам на Беларусі, Марыс Масанж дэ Каломб прызнаўся, што пасля ўсяго ўбачанага перастаў быць «адналюбам». Сёння яго з поўным правам можна назваць бельгійцам, улюбёным у Беларусь. Развіццю кантактаў беларускіх грамадзян з Еўропай прысвяціў Рыка Генрыхавіч свой чарговы праект «Акцыя «Мост»».

БЕЛЬГІЕЦ, УЛЮБЁНЫ У БЕЛАРУСЬ

«У мяне няма рэцэпта вырашэння ўсіх праблем, я проста стараюся дапамагчы»

ХТО ЁН!

Марыс Масанж дэ Каломб, бельгійскі арыстакрат, у мінулыя банкаўскія работнік, упершыню наведаў Беларусь у 1997 годзе. Па яго ўласнаму прызнанню, дэ Каломб дагэтуль нічога не ведаў не толькі пра гэтыя мясціны, але і наогул пра Беларусь. Першае ўпамінанне аб Беларусі адклалася ў яго памяці пасля аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Аднак ад аварыі да першага візіту ў Мінск шлях быў няблізкі і вымараецца дзесяцігоддзем. Зараз жа ён зразумеў: Беларусь вядомая не толькі белаежскай пушчай і яе зубрамі. Ён палюбіў беларусаў — таленавітых, працавітых і вельмі гасцінных людзей.

Пабыўшы ў Беларусі, Рыка Генрыхавіч убачыў, як часам няпроста жывецца грамадзянам Рэспублікі. Магазины не настолькі насычаны таварамі, як у Еўропе. У бальніцах не хапае абсталявання і медыкаментаў. Стаўшы вымушанымі ахвярамі аварыі на АЭС, дзеці не атрымліваюць у належнай колькасці так неабходных ім вітамінаў.

Пасля вяртання дадому шэраг Масанж дэ Каломб вырашыў: дапамагчы, чым змогу. Так па яго ўласнай ініцыятыве нарадзіўся праект —

«АКЦЫЯ «МОСТ»»

Гэта назва, на думку аўтара, павінна была аб'яднаць у адно цэлае добраахвотную, гуманітарную, культурную і грамадскую дзейнасць, накіраваную на развіццё адносін грамадзян многіх краін. Дзейнасць, пачатая Масанжам дэ Каломбам 10 гадоў назад у перыяд яго банкаўскай кар'еры ў Бруселі і Лондане, спачатку была арыентавана на Сібір, а пазней — і на Беларусь. Неабходнасць уласнага ўдзелу ў ажыццяўленні дабрачыннай акцыі абавязвала спадара Масанжа дэ Каломба на працягу многіх месяцаў знаходзіцца непасрэдна на месцах. На гэта ў цэлым пайшло каля двух гадоў, што дазволіла набываць багаты вопыт працы ў мясцовых умовах.

Рэалізаваныя ім праекты былі самымі рознымі: бясплатная дастаўка і размеркаванне лекаў у бальніцах і радзільных дамах, адпраўка кніг для грамадскіх бібліятэк, арганізацыя паездак за мяжу дзеячаў беларускай навукі і творчых калектываў. Сведчаннем прызнання яго дзейнасці ў Расіі стала прысуджэнне звання ганаровага доктара Дзяржаўнага алтайскага ўніверсітэта ў горадзе Барнаўле.

У Беларусі шэраг Масанж дэ Каломб таксама ўжо паспеў ажыццявіць канкрэтны гуманітарны праект. Ён заключаўся ў бясплатным прадстаўленні лекаў дзецям, што пакутуюць на хваробы, выкліканыя чарнобыльскай аварыяй (у тым ліку лейкемію), а таксама людзям сталага ўзросту і ветэранам другой сусветнай вайны.

У ліку першачарговых мэт, што стаяць перад «Акцыяй

«Мост», бельгіец называе развіццё адносін паміж грамадзянамі дзвюх дзяржаў, развіццё кантактаў ва ўніверсітэцкай сферы.

«Сумленне прымушае мяне пакутаваць. Я рэаліст, таму ўсе сілы вырашыў накіраваць на стварэнне своеасаблівага моста, які звязвае Еўропу і Беларусь. Мост не паміж палітыкамі або дзяржаўнымі інстытутамі, а паміж людзьмі. У свеце не будзе праблем, калі людзі будуць мець зносіны паміж сабою», — перакананы Масанж дэ Каломб.

АДКРЫЦЦЕ БЕЛАРУСІ

Штогод наведаючы Беларусь з 1997 года, Рыка Генрыхавіч знайшоў паміж Беларуссю і Бельгіяй некаторыя адпаведнасці. У прыватнасці: з-за свайго геаграфічнага становішча Беларусь і Бельгія часта аказваліся полем бітвы, а народы дзвюх краін былі невінаватымі ахвярамі.

Беларускі народ, на думку мецэната, заўсёды праяўляў вялікую мужнасць. Няма ла спатрэбілася і для таго, каб супрацьстаяць жудаснай чарнобыльскай трагедыі.

Ён адзначаў, што дзякуючы Беларускаму таварыству дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі, а таксама асацыяцыі «Беларусь — Бельгія» змог ацаніць, наколькі беларусы адкрытыя ў дыялогу і гатовыя да супрацоўніцтва, наколькі яны гасцінныя». Суразмоўца запэўніў, што бельгійцы, як і беларусы, заўсёды імкнуліся да таго, каб прымаць у сябе суседзяў як сяброў, а не як захопнікаў. «І зараз іх прымаем як людзей, з якімі вядзем дыялог і супрацоўніцтва для ўзаемнай карысці нашых краін».

Масанж дэ Каломб неаднаразова падкрэсліваў, што візіты на Беларусь дазволілі яму ўбачыць вялікі інтэлектуальны і культурны патэнцыял беларусаў. Так, наведаўшы ў час апошняга прыезду ў Мінск Дзяржаўны ўніверсітэт інфарматыкі і радыёэлектронікі, ён сказаў, што адкрыў для сябе ўніверсітэт, якім Беларусь можа ганарыцца. «Якая крыніца талентаў! Які энтузіязм і які дынамізм у выкладчыкаў гэтай ВНУ», — здзівіўся бельгійскі гасць.

Быў уражаны ён і тым, што ўбачыў і пачуў у галіне культуры. Суразмоўца расказаў, што яму часта даводзілася прысутнічаць на розных спектаклях Беларускага тэатра оперы і балета не толькі ў Мінску, але і ў Мадрыдзе, Маастрыхце. «Беларусы павінны ведаць, што іх артысты карыстаюцца вялікім поспехам за мяжой. Імі таксама можна ганарыцца», — сказаў Масанж дэ Каломб.

Ён расказаў таксама пра высокую ацэнку, якую атрымаў у ходзе гастролей у Бельгію ансамбль з Беларусі «Бліскавіца», калектыву якога была прадстаўлена для выступлення сцэна ў вельмі вядомай і прэстыжнай за-

ле каралевы Елізаветы, дзе ўмяшчаецца 2 400 глядачоў.

Пры гэтым Рыка Генрыхавіч не забыў нагадаць і пра казус, прычынай якога, на яго думку, магла паслужыць менавіта недастатковая колькасць інфармацыі пра Беларусь у Бельгіі.

Справа ў тым, што ў ходзе апошніх гастролей калектыву «Бліскавіца» ў Бельгію аўтобус, на якім прыехалі артысты, прапаў. Артысты падумалі, што аўтобус угналі. На самай справе за няправільную паркоўку аўтобус быў перамешчаны паліцэйскімі на штрафную пляцоўку. Штраф аказаўся вялікім. Пры гэтым яго памер быў павялічаны ўдвая, таму што інцыдэнт меў месца ў выходныя дні. Па словах Марыса, часу на ўрэгуляванне непаразумення пайшло нямаля, аднак усё скончылася добра. Пры гэтым у памяці Масанжа дэ Каломба засталася здзіўленне ад адсутнасці добра-звычлівасці з боку прадстаўнікоў паліцыі Бельгіі ў адносінах да беларускіх гасцей.

У гэтай сувязі Масанж дэ Каломб і падкрэсліў важнасць развіцця прыватных ініцыятыв у галіне адукацыі і культуры. Дзякуючы гэтым кантактам, наладжваецца дыялог, які вядзе да лепшага паразумення і ўзаемаўзабагацэння, перакананы ён.

У той жа час вельмі важным бельгійскі гасць лічыць і развіццё міждзяржаўных сувязей. Ён выказаў задавальненне тымі абставінамі, што пабыўаў у Мінску ў маі бягучага года ў складзе місіі Гандлёвай палаты Бельгіі і Люксембурга, якую ўзначаліў дзяржаўны міністр Робер Улбен. Гэты візіт вельмі важны і карысны, лічыць Масанж, таму што ў другім паўгоддзі Бельгія будзе старшынстваваць у Еўрапейскім Саюзе.

Пры гэтым Масанж дэ Каломб выказаў упэўненасць, што Беларусь і яе грамадзяне самі павінны знайсці выхад з цяперашняй сітуацыі. «У вас у рэспубліцы столькі таленавітых людзей! Яны абавязкова правяць сябе, атрымаўшы больш шырокі доступ да інфармацыі», — лічыць Рыка Генрыхавіч.

Па яго словах, Беларусі сёння патрэбны не толькі інвестыцыі. Чалавек жыве не грашыма, а надзеяй. «І мы, еўрапейцы, павінны даць Беларусі гэту надзею, — перакананы Марыс. — Так, наша дапамога — усяго толькі кропля ў моры, але кропля камень точыць».

На думку Масанжа дэ Каломба, дарэмна марудзяць з прыходам у Беларусь еўрапейскія дзелавыя людзі. Яны могуць проста спазніцца, і самыя цікавыя праекты супрацоўніцтва будуць ажыццяўляцца з бізнесменамі з іншых краін і іншых рэгіёнаў.

Віталь АЎРАМЕНКА.

НА ЗДЫМКУ: Рыка Генрыхавіч з галоўным урачом Рэспубліканскага дзіцячага гематалагічнага цэнтру ў Бараўлянах Вольгай АЛЕЙНІКАВАЙ. (Здымак з архіва Ірыны КРЭНЬ).

ДЫПКУР'ЕР

АБ УВЯДЗЕННІ ВІЗАВАГА РЭЖЫМУ ПАМІЖ БЕЛАРУССЮ І ВЕНГРЫЯЙ

Як ужо паведамлялася, з 1 чэрвеня 2001 года паміж Рэспублікай Беларусь і Венгерскай Рэспублікай уводзіцца візавы рэжым. Такім чынам, пачынаючы са згаданай даты, грамадзяне Беларусі могуць уехаць на тэрыторыю Венгрыі толькі пры наяўнасці візы. Ініцыятар згаданага кроку — венгерскі бок, які спасылаецца на неабходнасць завяршэння да канца бягучага года ўсіх унутрыдзяржаўных працэдур па падрыхтоўцы да ўступлення ў Еўрапейскі Саюз.

Мы лічым, што ўвядзенне візавых адносін паміж дзвюма краінамі будзе перашкаджаць дзелавым сувязям і гуманітарным кантактам. Неспрыяльным фактарам з'яўляецца і адсутнасць у Беларусі венгерскай консульскай установы. Падчас афіцыйных кантактаў венгерскі бок заявіў аб намеры ў бліжэйшы час адкрыць у Беларусі сваё консульскае прадстаўніцтва. Да пачатку дзейнасці згаданага прадстаўніцтва беларускія грамадзяне змогуць атрымаваць візы на ўезд у Венгрыю ў любым венгерскім консульскім прадстаўніцтве за мяжой (у Варшаве, Маскве, Кіеве і інш.). Консульскі збор за выдачу венгерскіх віз складае:

- за аднаразовую ўязную — 40 долараў ЗША;
- за аднаразовую транзітную — 38 долараў ЗША;

— за шматразовую ўязную — 180 долараў ЗША;

— за шматразовую транзітную — 150 долараў ЗША.

Зыходзячы з прынцыпу ўзаемнасці, аналагічныя стаўкі консульскіх збораў уводзяцца за выдачу віз венгерскаму грамадзянам у пасольстве Беларусі ў Венгрыі. Беларускі бок неаднойчы выказаў гатоўнасць ісці на максімальна магчымае паніжэнне консульскіх збораў за выдачу віз і ў цяперашні час праводзіць кансультацыі з МЗС Венгрыі па згаданаму пытанню.

Адной з устаноў, якія прымаюць на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь дакументы для афармлення венгерскай візы, з'яўляецца Інфармацыйны цэнтр пры МЗС Беларусі (г. Мінск, вул. К. Маркса, 16, тэлефон візавага аддзела 227-45-22).

Прэс-служба МЗС.

МІНСК, ЗАХАРАВА, 28. ДОМ ДРУЖБЫ

ЗАПРАШЭННЕ НА ГАРБАТУ

Няма сёння ва ўсім свеце больш распаўсюджанага напоя, чым гарбата. А ў многіх краінах ужыванне яе мае і рытуальны характар. Адна з іх — Англія. Культуру прыгатавання і ўжывання гарбаты англічане прывезлі на сваю радзіму з былых калоній разам з невядомымі тады зёлкамі, якія ў хуткім часе набылі надзвычайную папулярнасць.

Менавіта традыцыям ужывання гарбаты і была прысвечана вечарына, якую наладзіла ў ДOME дружбы фірма «Энергія» — прадстаўнік кампаніі «AHMAD TEA LONDON», буйнога вытворцы разнастайных гатункаў гарбаты. Менеджэр па сувязях з грамадскасцю фірмы «Энергія» Анцігона Гудулава расказала пра гатункі гарбаты і іх месца ў англійскіх традыцыях. Некаторыя назвы гэтага напоя звязаны з часам яго ўжывання: «Англіскае снеданне», «Англіскае паслябедзенная гарбата». І яшчэ шэраг гатункаў, якія складаюцца з некалькіх відаў гарбаты ці з дабаўленнем ароматызатараў: «Граф Грэй», «Асам», «Зялёная гарбата з рэзінам» і іншыя. Пакуль Анцігона Гудулава расказвала, яе памочніцы «варажылі»

заварнікамі, дэманструючы саму тэхналогію прыгатавання гарбаты. Пасля чаго пачалася дэгустацыя.

Трэба адзначыць, што гэта вечарына — адна з тых, што запланавала таварыства «Беларусь — Вялікабрытанія» па азнаямленню з англійскімі традыцыямі.

НА ЗДЫМКУ: рытуецца сапраўдная англійская гарбата.

Тэкст і фота Яўгена КАЗЮЛІ.

КОНКУРС

Рэспубліканскае маладзёжнае грамадскае аб'яднанне «Next Stop — New Life» аб'явіла аб правядзенні першага адкрытага рэспубліканскага конкурсу сцэнарных сацыяльна-навуковых «Я — грамадзянін Беларусі». Да ўдзелу ў ім запрашаюцца маладыя людзі ад 16 да 30 гадоў — студэнты, навучнікі, прадстаўнікі маладзёжных субкультур, творчая моладзь. Мэта конкурсу — прадставіць магчымасць маладым людзям адкрыта заявіць пра свае сацыяльныя праблемы, прыцягнуць увагу грамадскасці да іх, знайсці шляхі вырашэння.

КІНАФЕСТИВАЛЬ

324 мая па 3 чэрвеня ў Растове праходзіў чарговы кінафестываль «Залаты віцязь». А ў Мінску з 29 мая быў арганізаваны фестываль «Раха «Залатога віцязя». Пра гэта паведаміў журналістам намеснік міністра культуры краіны Ю. Цвяткоў. У сталіцы Беларусі былі паказаны лепшыя работы з прадстаўленых у Растове. Вельмі насычанай была беларуская праграма. Сярод анімацыйных, дакументальных, публіцыстычных стужак пранумараваліся і дзве мастацкія: «У жніўні 44-га» М. Пташукі і «Павадыр» А. Яфрэмава.

Ігар ЧАРТКОЎ.

МАСТАЦТВА

ХАТНЯЯ ГАЛЕРЭЯ

Майстэрня столінскага мастака Юрыя Сергіенкі ад падлогі да столі завешана пейзажамі. Застаў мастака на месцы, можна сказаць, выпадкова, бо ў асноўным працуе ён на пленэры. «У майстэрні, — кажа Юры Пятровіч, — не прыду-

маеш таго, што ёсць на самай справе ў прыродзе».

Дзевяцігадовым хлопчыкам прыехаў ён у Столін разам з бацькамі з-пад Камарына, што на Гомельшчыне. Ужо ў гэты час ляпіў з гліны неблагія цацкі, маляваў алоўкам на чым дзедзеца: у пасляваенныя гады з паперай было цяжка. Па сённяшні дзень мастак лічыць, што яго лепшым настаўнікам была прырода. Калі ўмееш назіраць, яна сама падкажа тэму і як яе падаць на палатне. Даламагла і вучоба ў Маскоўскім завочным універсітэце культуры імя Крупскай. Зараз можна ўжо казаць аб дынастыі мастакоў Сергіенкаў. Сам Юры Пятровіч — сябра Беларускага Саюза мастакоў з 1995 года, дачка Святлана — мастак-графік разам з мужам-мастаком выкладае ў школе. Унучка Кацярынка таксама далучаецца да мастацтва — робіць цікавыя графічныя працы.

Можа і не змог бы Юры Пятровіч так плённа праца-

ваць, калі б яго жонка Кацярына Мікалаеўна не ўзяла на сябе ўвесь клопат па гаспадарцы («Я за ёю, як за каменнай сцяной»).

А каб данесці да землякоў сваю творчасць, пабудаваў Юры Пятровіч разам з сынам Сяргеем уласную мастацкую галерэю, дзе паказвае і прадае свае працы. Знайшося месца і для справы сына, які адкрыў тут

магазин рыбалавецкіх прыладаў.

Так жыве і працуе столінскі мастак Юрыя Сергіенка, работы якога ведаюць не толькі на Брэстчыне, але і ў Польшчы, Германіі, Японіі...

НА ЗДЫМКАХ: мастацкая галерэя Ю. Сергіенкі; Юрыя СЕРГІЕНКА ў сваёй майстэрні.

Тэкст і фота
Яўгена КАЗЮЛІ.

СУСТРЭЧЫ

ВЕЧАРЫНА З Уладзімірам АРЛОВЫМ
І Зміцерам БАРТОСІКАМ

Шмат моладзі прыйшло на сустрэчу з вядомым беларускім пісьменнікам Уладзімірам Арловым і спеваком Зміцерам Бартосікам у бібліятэку імя Францішка Багушэвіча ў Мінску. Нещці роднае слова да чытачоў, ладзіць творчыя вечарыны — адна з задач бібліятэкі, з чым тут добра спраўляюцца: ужо не раз адбываліся цікавыя сустрэчы з дзеячамі беларускай культуры, прэзентацыі кніг.

Распачала вечарыну супрацоўніца бібліятэкі Наталля Стрыгельская, якая расказала пра гасцей.

Уладзімір Арлоў адказаў на пытанні, прачытаў кароткія эсэ. На вечарыне адбылася прэзентацыя кнігі Уладзіміра Арлова «Таямніцы полацкай гісторыі». Выступленне пісьменніка чаргавалася з гарадскімі рамансамі Зміцера Бартосіка. Быў прадэманстраваны фільм па творы Уладзіміра Арлова «Рандэву на манеўрах».

Пасля сустрэчы прысутныя мелі магчымасць атрымаць аўтографы гасцей.

Наталля ДРАБЕНЯ,
навучэнка МДПК № 1.

АСОБА Ў БЯЗМЕЖЖЫ ЧАСУ

Настаўнікам-філолагам знаёмая праблема — падбор крытычнага матэрыялу да ўрокаў літаратуры. Аналізуючы мастацкі твор, настаўнік, зразумела, выказвае свой уласны погляд, прыводзіць свае меркаванні, але, каб быць больш перакананым, часам проста неабходна абспірацца на аўтарытэтынае даследаванне па нейкай пэўнай тэме. Менавіта ў час чарговых росшукаў у бібліятэцы я натрапіла на дапаможнік «Сучасная беларуская літаратура: Станаўленне і развіццё творчых індывідуальнасцяў (80—90-я гг.)» (1997) Алесь Бельскага, які стаў для мяне сапраўдным дапаможнікам і які я шчыра рэкамендавала ўсім сваім калегам. Гэта кніга прывабіла, у першую чаргу, асаблівым — трапным і засяроджаным — пранікненнем у сутнасць твораў, вобразаў. Крытычны матэрыял пад пяром даследчыка трансфармаваўся амаль у мастацкі твор, а часам гэты матэрыял быў нават больш цікавы, чым некаторыя мастацкія творы. Акрамя гэтага, даследаванні Алесь Бельскага выплываюць незвычайнай «свойскасцю», яны зразумелыя і карысныя для настаўнікаў, даходлівыя для вучняў.

Пасля азнаямлення з гэтай кнігай я пачала мэтанакіравана шукаць у бібліятэцы іншыя працы менавіта гэтага аўтара. Наступнай знаходкай аказаліся кнігі Алесь Бельскага «Жывая мова краявідаў», «Свет ад травы да зор», «Краса і смутак». У іх назіраліся ўжо іншыя якасці яго шматграннага таленту. Навуковае даследаванне, адухоўленае рамантычным пафасам, раскрыла даўно вядомыя творы ў новым святле, паказала іх новыя ракурсы і вартасці. Даследчык правяў сябе ў гэтых працах як эстэт тонкага густу, як праніклівы і назіральны псіхолаг. Калі знаёмішся з меркаваннямі А. Бельскага наконт ролі той ці іншай пейзажнай замалеўкі ў творы пэўнага паэта, узнікае жаданне зноў перачытаць гэты твор, таму што даследчык заўважыў, падкрэсліў нешта незвычайнае, тонкае, раней не заўважанае. Як адзначыў сам Алесь Бельскі ў кнізе «Свет ад травы да зор»: «Нарадзіць да жыцця пазытывны пейзаж здольна толькі ўражлівая чалавечая душа, пранікліва-яркае вобразнае ўяўленне». Так і адчуць, па-сапраўднаму ацаніць створанае паэтам здольны той, хто мае такую ж чульную натхненную душу і адкрытае для пачуццяў сэрца.

Захопленасць названымі кні-

гамі выклікала ў мяне ўсё большую цікавасць да асобы аўтара. Уяўляўся ён чалавекам сталага ўзросту — прафесарская пасада дае для гэтага падставы. Калі ж выдалася нагода для асабістага знаёмства з ім, то першае ўражанне магчыма назваць як вялікае здзіўленне — найперш тым, што доктар філалагічных навук, прафесар кафедры беларускай літаратуры ХХ стагоддзя Белдзяржуніверсітэта, аўтар ма-награфій, вучэбна-метадычных

колькі разоў быў увасоблены ў творах нашых паэтаў вобраз бусла ці іншых птушак, або вобразы дрэў, кветак... Лічы цікавыя, за гэтымі падлікамі — вялікая праца. Але даследчык падкрэслівае, што лічы, зразумела, не могуць даць поўнае ўяўленне пра сістэму вобразаў прыроды ў творах беларускіх паэтаў, «таму неабходна бацьчыць, што стаіць за гэтымі лічбамі: лёс і стан душы паэта, мастацкі змест твора, яго пафас,

скай васьмігадовай школы Мінскага раёна. Сёння прафесар А. Бельскі аказвае настаўнікам істотную дапамогу сваімі метадычнымі распрацоўкамі і навуковымі даследаваннямі, паралельна з працай у БДУ ўзначальвае лабараторыю навучання беларускай літаратуры ў Нацыянальным інстытуце адукацыі.

У А. Бельскага рэпутацыя вельмі адказнага чалавека — таго, хто сумленна робіць справу, за якую ўзяўся, таго, хто тры-

аповесць «Час акселерацыі» была надрукавана ў зборніку «Карані» ў 1994 годзе, у тым жа годзе выйшла асобная кніга прозы «Ружовая знічка», вельмі прызнана сустрэтай крытыкай. У 1994-м А. Бельскі стаў лаўрэатам прэміі часопіса «Маладосць».

У 1999 годзе выйшла кніга Алесь Ветаха «Хроніка смутку», куды ўвайшоў аднайменны раман у лістах, аповесць-містыфікацыя «Барак № 6» і шэра аповяданняў. Кніга ў пэўнай ступені аўтабіяграфічная, таму псіхалогія вобразаў вельмі дакладная і зразумелая. Падзеі, пра якія распавядае аўтар, кранаюць «за жывое», пакідаюць шчыльняе пачуццё ў сэрцы, таму што ўзнялі праблемы рэальнага жыцця, узаемаадносін людзей, якія страцілі веру ў заўтрашні дзень. Як трапіла адзначыў М. Мішчанчук у артыкуле «І радзей радасць ахінае чалавека» («Полымя», 2000, № 10): «Кожны ліст рамана — крык чалавечых душ, якія просяць літасці, спачування, а яго няма ніадкуль». Раман прымушае да роздуму, да пераацэнкі каштоўнасцей, нават да пераасэнсавання светапогляду. Гэты твор Алесь Ветаха быў адзначаны Літаратурнай прэміяй імя Івана Мележа.

Бельскі заўсёды бадзёры і энергічны, заўсёды з добрым настроем, не схільны скардзіцца на нейкія жыццёвыя нястачы. Толькі аднойчы пачула ад яго нараканне на недахоп часу — перажываў, што, засядзеўшы ў бібліятэцы, не патрапіў на канцэрт у Беларускаю філармонію, дзе спявала яго дачка. Пры ўсёй занятасці гэтага чалавека відавочна, што сям'я для яго — цэнтр сусвету. Пра сваіх сямянінаў ён гаворыць заўсёды з няжэннай цеплынёй, любоўю і павагай. Жонка Алена Уладзіміраўна, філолаг па адукацыі, — гэта гапоўны дарачык і крытык, а дзеці — сын і дачка — натхненне і спадзяванне. Вядома, чалавеку для плённай працы трэба найперш быць спакойным за сваю сям'ю, ведаць, што дома пра цябе думаюць і чакаюць дарагія людзі.

Вось такім я ўбачыла гэтага цікавага, таленавітага, шчырага і адкрытага, такога незвычайна звычайнага чалавека. Ганаруся, што працую побач з ім, што маю магчымасць слухаць яго цікавыя меркаванні. Маю надзею, што Алесь Бельскі прынясе яшчэ шмат задавальнення беларускаму чытачу і сваімі мастацкімі творами, і навуковымі даследаваннямі.

Лада АЛЕЙНІК.

АЛЕСЬ БЕЛЬСКИ:

ШТРЫХІ ДА ПАРТРЕТА ПІСЬМЕННИКА І НАВУКОЎЦА

дапаможнікаў, вялікай колькасці навуковых артыкулаў Алесь Бельскі — гэта малады, энергічны, 37-гадовы чалавек. Але чалавек, цалкам адданы сваёй справе.

Даведаўшыся, што родам ён з вёскі Цімкавічы Капыльскага раёна, зразумела, адкуль у гэтага чалавека такое датклівае адчуванне прыроды. Пра маляўнічасць тых мясцін, дзе нарадзіўся славуці класік нашай айчынай літаратуры Кузьма Чорны, ведаю не па чутках, бо сама правяла дзяцінства менавіта ў гэтым краі. Мабыць, таму так «пасвойску» ўспрымаў многа меркаванняў Алесь Бельскага, што тыя жывапісныя малюнкi, пра якія ён распавядаў, былі блізкія і знаёмыя мне таксама. Уважлівы позірк даследчыка не абышоў амаль ніводнай прыроднай з'явы, што знайшлі ўвасобленне ў творах беларускіх паэтаў. Ім заўважаны ўвесь шырокі спектр пазытывнага жывапісу — ад сезонна-каляндарных змен параў года да адценняў неба ў час світаньня, ад спеву шумлівых ніў да каляровай палітры кветак у полі. Відавочна, што даследчык не ідзе пратораным шляхам, ён увесь час знаходзіцца ў пошуку, прапануе неардынныя рашэнні і меркаванні. Напрыклад, у кнізе «Свет ад травы да зор» прыводзіцца арыгінальная статыстыка — «частотны паказальнік», дзе падлічана, якія пісьменнікі і як часта выкарыстоўвалі ў сваіх творах той ці іншы прыродны вобраз, сімвал, ува-саблялі прыродную тэму. На аснове такіх падлікаў аўтар вызначае, што «тэма вясны ў беларускай пазіі з'яўляецца дамінантнай, па-мастацку значнай: яна налічвае каля 1 000 твораў», або

вобразна-выяўленчы каларыт», а таксама мяркуе, што гэты матэрыял — «аснова для цікавых назіранняў, супастаўленняў, пэўных разваг і высноў».

Нельга не адзначыць таксама гуманістычны напрамак даследаванняў А. Бельскага, якія даводзяць, што наша родная зямля — гэта «вечная, ні з чым не параўнаная каштоўнасць і святynя», якую чалавек абавязаны зберагчы, «адродзіць спаконвечны ідэал экалагічнай гармоніі». У артыкуле «Гармонія між сабой і сусветам» (ЛіМ, 1998. 9 студзеня), М. Мішчанчук, адзначаючы высокі прафесійны ўзровень кнігі А. Бельскага «Жывая мова краявідаў. Пейзаж у беларускай пазіі», дакладна вызначыў, што кіруе даследчыкам «больш-хлопат пра тое, каб захавалася гармонія ўзаемаадносін паміж чалавекам і прыродай», менавіта па гэтай прычыне «асобныя старонкі яго кнігі ўспрымаюцца падчас як боль спакутаванай па радасці душы». Зразумела, пра каштоўнасць роднай прыроды неабходна часцей нагадваць грамадству, але асабліва — сённяшняму вучню, чыя экалагічная культура яшчэ толькі фарміруецца.

А пра вучнёўства, пра нашыя сярэднія школы А. Бельскі відавочна непакоіцца, і сам ведае настаўніцкія клопаты, бо мае за плячыма добрую практыку школьнай працы. Скончыўшы Цімкавіцкую сярэднюю школу, працаваў старшым пiянерважатым Руднянскай васьмігадовай школы. Атрымаўшы вышэйшую адукацыю ў Беларускам дзяржаўным універсітэце, працаваў настаўнікам СШ № 55 Мінска, намеснікам дырэктара Слабад-

мае сваё слова. Таму і мае ён заслужаны аўтарытэт і сярод калег па працы, і сярод студэнтаў-філфакаўцаў, якія часта нясуць яму свае першыя літаратурныя спробы. Алесь Іванавіч знаходзіць час, каб уважліва прачытаць іх творы, даць рэкамендацыі, зрабіць заўвагі і проста падбадзёрыць, пахваліць, што таксама неабходна няўпэўненым у сабе пачаткоўцам. Часам захопленна можа цытаваць калегам-выкладчыкам студэнцкія вершы, прызачныя ўрыўкі, адзначаючы здольнасці маладога аўтара. Сапраўды, застаецца толькі здзіўляцца, як спявае ён выконваць адрозна столькі спраў: акрамя выкладчыцкай працы, з'яўляецца вучоным сакратаром савета па абароне дысертацый на атрыманне вучонай ступені доктара педагагічных навук, уваходзіць у склад рэдкалегіі навукова-метадычнага часопіса «Беларуская літаратура», з'яўляецца навуковым кансультантам навукова-метадычнага часопіса «Роднае слова», секцыі беларускай мовы і літаратуры НМЦ вучэбнай кнігі і сродкаў навучання Міністэрства адукацыі і інш.

Але разам з гэтым ёсць яшчэ адна вялікая справа ў гэтага чалавека. Ужо па яго навуковых працах відавочна: А. Бельскі — чалавек неардынны: духоўна багаты, назіральны, тонкі псіхолаг, сапраўдны знаўца роднай мовы. Таму ўзоры яго мастацкай прозы — заканамерная з'ява. Вядома, што сапраўдны талент заўсёды знаходзіцца ў пошуку, жаданне тварыць для яго — патрэба, без чаго нельга жыць. З прызачнымі творами А. Бельскі выступае ў друку пад псеўданімам Алесь Ветах. Яго

ХРЫСЦІЯНСКАЯ СТАРОНКА «ЖЫЦЦЕ І ВЕРА»

УПЕРШЫНЮ ў БЕЛАРУСІ
КАТАЛІЦКІМ СВЯТАРАМ
УРУЧАНЫ ўзнагароды
ПАПЫ РЫМСКАГА

Каталіцкім святарам Беларусі ўпершыню па асабістаму распараджэнню папы рымскага Іаана Паўла II былі ўручаны царкоўныя ўзнагароды. Пра гэта паведамліў прэс-сакратар Віцебскай епархіі дыякан Аляксандр.

Па яго словах, узнагароды былі ўручаны ў рамках свят, якія праводзіліся на тэрыторыі Віцебскай епархіі рымска-каталіцкай царквы і прымеркаваны да 10-годдзя ўзнаўлення дзейнасці структур каталіцкай царквы ў Беларусі.

Субсяднік падкрэсліў, што «гэта выключная падзея ў жыцці беларускай каталіцкай царквы і да гэтага ніводзін святар у Беларусі не атрымаў падобных узнагарод».

Залатым медалём «Pro ecclesia et pontifice» («Для Царквы і Папы») былі ўзнагароджаны два святары з Міёрскага раёна Віцебскай вобласці Антоній Лось і Луцыян Паўлік, якія належаць да ордэна Марыянаў.

Медалём «Venemorento» («За заслугі») ўзнагароджаны сястра-манахія з Оршы Адрьяна Рудакоўская (ордэн пасіянства) і свецкі чалавек, жыхар Докшыцкага раёна Іосіф Маслоўскі, «які перанёс мноства наступстваў за сваю веру». Такім чынам, «папа рымскі прызнаў заслугі ўсёй каталіцкай царквы на беларускай зямлі», адзначыў прадстаўнік Віцебскай епархіі.

БРЭСЦКІЯ МЫТНІКІ ПРАДУХІЛІ
СПРОБУ ВЫВАЗУ ІКОН

Беларускія мытнікі канфіскавалі 10 ікон, якія кантрабандысты імкнуліся нелегальна вывезці за межы раіны.

Як паведамліў намеснік начальніка Брэсцкай мытні Мікалай Ігнацэвіч, кантрабанда была выяўлена ў вагоне цягніка «Масква — Варшава». Пры гэтым гаспадароў кантрабанднага грузу знайсці не ўдалося.

Цягнік «Масква — Варшава» — для мытнікаў аб'ект асаблівай увагі, таму што менавіта ў ім вельмі часта выяўляюцца факты незаконнага вывазу за мяжу рэлігійных і культурных каштоўнасцей. Толькі з пачатку гэтага года мытнікі затрымалі больш за 80 ікон.

ЯШЧЭ АДЗІН ПРЫХОД
І ПРАВАСЛАўНЫ ДЗІЦЯЧЫ
АЗДАРАўЛЕНЧЫ ЛАГЕР

Віцебскі гарвыканкам прыняў рашэнне аб бясплатнай перадачы Віцебскаму епархіяльнаму ўпраўленню праваслаўнай царквы па вуліцы 39-й Арміі, а таксама аб перадачы на тры гады дзіцячага аздараўленчага лагера «Дружба», які знаходзіцца ў Віцебскім раёне.

Як паведамліў благачынны цэнтральнай акругі Віцебска айцец Аляксандр Рахунок, пасля рэканструкцыі выдзеленага будынка ў ім адкрыецца храм у імя навамучаніка архіепіскапа Фадзея. Але прыход пачне функцыянаваць у бліжэйшы час. Побач з будучым храмам будзе ўстаноўлена вялікая палатка, дзе будуць праводзіцца богаслужэнні.

Благачынны паведамліў таксама, што ў перададзеным епархіі дзіцячым лагерам змогуць аздараўляцца дзеці прыхаджан, святароў, служыцеляў епархіі. У лагера адкрыецца нядзельная школа. Дзеці ў лагера будуць прытрымлівацца хрысціянскага ладу жыцця — дзень будзе пачынацца і заканчвацца малітвай, а таксама даглядаць жыхароў размешчанага паблізу дома састарэлых.

А ў Гродзенскай вобласці два будынкі былой жывёлагадоўчай фермы мясцовага сельгастэхнікума атрымаў Жыровіцкі Свята-Успенскі мужчынскі манастыр.

Падрыхтавала Алена РУДЗЬ.

ВЕРНУТЫЯ КАШТОўНАСЦІ

Да найбольш вядомых прац беларускіх рэстаўратараў Пятра Журбея і Аркадзя Шпунта адносіцца рэстаўрацыя ўнікальных ікон «Маці Боская Адзігітрыя», «Апостал Пётр», «Апостал Павел». Іх рукамі адрэстаўравана больш за 200 твораў, якія дэманстраваліся на выставах у Маскве, Яраслаўлі, Варшаве, у Францыі, Іспаніі.

НА ЗДЫМКАХ: рэстаўратар Пётр ЖУРБЕЙ; вернутыя да жыцця рэстаўратарамі скарбы выклікаюць захапленне; іконы, канфіскаваныя пры спробах кантрабанднага вывазу за межы нашай краіны.

Фота БелТА.

ЮБІЛЕЙ

АПОСТАЛСКАЯ НУНЦІАТУРА ў РЭСПУБЛІЦЫ БЕЛАРУСЬ — ПАСОЛЬСТВА ВАТЫКАНА СВЕДЧЫЦЬ СВАЮ ПАВАГУ РЭДАКЦЫІ ГАЗЕТЫ «ГОЛАС РАДЗІМЫ» І МАЕ ГОНАР НАКІРВАЦЬ АРТЫКУЛ, АТРЫМАНЫ З БЕЛАРУСКАЙ ПРАГРАМЫ РАДЫЁ ВАТЫКАНА, ДЛЯ МАГЧЫМАЙ ПУБЛІКАЦЫІ.

Беларуская праграма Радые Ватыкана адзначыла 50 год свайго існавання. Першыя эксперыментальныя перадачы пачаліся ў снежні 1949 года, а рэгулярныя — 6 студзеня 1950 года, калі таксама адзначаўся Святы юбілейны год. Беларускія перадачы з апостальскай сталіцы пачаліся дзякуючы вялікім намаганням выдатнага чалавека, айца Пятра Татарыновіча.

Заснавальнік Беларускай праграмы, ксёндз-прэлат Пётр Татарыновіч нарадзіўся ў 1896 годзе ў вёсцы Гайнін на Случчыне ў нобжнай каталіцкай сям'і. У 1919 годзе ён быў высвечаны на святара лацінскага абраду і да другой сусветнай вайны займаўся душпастырскай дзейнасцю ў розных мясцовасцях Беларусі. З 1945 года аж да свайго смерці ў 1978 годзе айцец Пётр Татарыновіч працаваў у Рыме. Адначасова вучыўся ў Папскім усходнім інстытуце і займаўся выдавецкай дзейнасцю. 1950 год азнаменаваўся для яго двума важнымі пачыненнямі, ініцыятарам якіх быў Пётр Татарыновіч. Шостага снежня свет пачуў беларускі голас Ватыканскага радые, а праз некалькі месяцаў пачала выходзіць газета «Зніч». Вось што напісаў айцец Пётр у першым нумары: «Браты беларусы! Ваша мова дачакалася найвышэйшага прызнання. Вы можаце карыстацца ёю ў кожную

пятніцу а гадзіне 18.30, слухаючы Ватыканскія радыеперадачы на кароткіх хвалях».

Першыя пачыненні былі даволі сціплыя, перадачы выходзілі ў эфір толькі раз на тыдзень. У 1970 годзе, калі айцу Пятру Татарыновічу было ўжо 74 гады, ён перадаў кіраванне Беларускай праграмай вядомаму беларускаму святару, архімандрыту Льву Гарошкі. За гады яго працы колькасць беларускіх перадач Радые Ватыкана павялічылася да пяці.

Айцец Леў Гарошка нарадзіўся ў 1911 годзе ў вёсцы Трашчыны Стаўбцоўскага павета. Пасля вывучэння багаслоўскіх навук у Львове і ў аўстрыйскім горадзе Інсбруку ён быў высвечаны на святара ў грэка-каталіцкім абрадзе ў Львове. Да канца другой сусветнай вайны айцец Гарошка займаўся душпастырствам і асветніцкімі справамі на Беларусі. У 1945 годзе ён арганізаваў беларускае душпастырства ў Берліне, а пасля ў Мюнхене. У верасні таго ж года айцец Леў прыбыў у Рым і праз год выдаў малітоўнік «Божым шляхам». Айцец Гарошка займаўся душпастырскай дзейнасцю сярод беларусаў у Францыі, дзе быў рэктарам місіі, а таксама ў Лондане да 1970 года. З гэтага часу айцец Леў кіраваў Беларускай праграмай радые Ватыкана і адначасова выконваў абавяз-

кі рэктара Беларускай каталіцкай місіі ў Францыі. Ён напісаў некалькі кніжак, сярод якіх найбольш вядомая «Навука і рэлігія».

У 1977 годзе, падчас хірургічнай аперацыі, айцец Леў Гарошка памёр у парыжскай бальніцы.

Яшчэ ў 1974 годзе да рэдакцыі Беларускай праграмы далучыўся грэка-каталіцкі святар, доктар навук, мовазнаўца, айцец Роберт Тамушанскі. Ён нарадзіўся ў Амерыцы, у беларускай сям'і. Пасля смерці айца Гарошкі ён стаў новым адказным кіраўніком і пачынаючы з 1983 года, беларускія праграмы пачалі гучаць штодзённа. На жаль, айцец Тамушанскі заўчасна памёр у 1996 годзе, але за 19 год ён вельмі многа зрабіў для Беларускай праграмы. На сённяшні дзень у Беларускай праграме стала працоўнай чатыры асобы: Алена Мартэцкая, Янка Мойсік, Андрэй Пятчэц і кіраўнік праграмы айцец Клод Рабіна. Ён па паходжанні бельгеец, езуіт, на Ватыканскім радые працуе ўжо другое дзесяцігоддзе і заўсёды быў вялікім прыхільнікам беларусаў. Айцец Клод ужо двойчы паспеў пабыць у Беларусі, каб пазнаёміцца з яе жыццём, і набыў тут шмат сяброў. Дзеля Беларускай праграмы працуюць таксама і іншыя супрацоўнікі ў Беларусі і за мяжой.

Беручы пад увагу недахоп святароў у Беларусі, перадачы Радые Ватыкана маюць асаблівае значэн-

РЭРЫХ У ГРОДНЕ

У 1903 годзе мастак, мысліцель і грамадскі дзеяч Мікалай Рэрых наведваў Гродна. Ён напісаў тут два эцюды, дзе фігурыравапа мясцовая царква. А праз некалькі гадоў у адным са сваіх артыкулаў Рэрых напісаў: «Але вось стаіць Каложская царква каля Гродна... Засталіся ад яе не бяспарнасныя касцякі сцен без ускіх бліжэйшых звестак; у ёй яшчэ бачны след упрыгажэння, і пра яе мы ведаем — яна была ўстаноўлена цудоўна, і сляды гэтага яшчэ абзначаліся ў XVIII стагоддзі, як гаворыць Ігнацій Кульчынскі ў сваім інвентарным апісанні Каложы 1738 года».

Калі Каложскай царкве накіравана «падтрыманне», то ў якіх формах выявіцца яно?»

Думкі пра неабходнасць міжнароднай аховы помнікаў узнікаюць у Рэрыху ў ходзе руска-японскай вайны, а потым і ў гады першай сусветнай. Вядомы факт, ініцыяваны Рэрыхам, які аб'яўляе аб'ектам недатактычнасці ў час вайны і міжусобіц усе скарбы мастацтва і культуры, а таксама асветніцкія і культурныя інстытуты. У выніку той вялікай працы, якую правёў Рэрых разам з папачнікамі ў многіх краінах, пакт быў падпісаны 15 красавіка 1935 года ЗША і 20 іншымі краінамі. Пасля другой сусветнай вайны пакт уважшоў у аснову дагавора, падпісанага на Гаагскім з'ездзе 1954 года большасцю краін.

50-я ГАДАВІНА БЕЛАРУСКАЙ
ПРАГРАМЫ РАДЫЁ ВАТЫКАНА

Для некаторых гэта, бадай, адзіная магчымасць атрымаць нейкія рэлігійныя веды. Дзеля гэтага Беларуска праграма большую частку свайго часу прысвячае перадачам рэлігійнага зместу: гэта навучанне веры, дзейнасць і апостальска падарожжы Свяцейшага айца папы Яна Паўла II, весткі аб дзейнасці апостальскай сталіцы, навіны з рэлігійнага жыцця, культурныя і гістарычныя тэмы з асобай увагай на хрысціянскія карані беларускай культуры, нядзельныя гутаркі для рыма-католікаў. Такім чынам, для многіх беларускіх слухачоў Беларуска праграма з'яўляецца лучнікам з сусветнай Царквою. Увогуле ж Радые Ватыкана перадае свае праграмы на ўвесь свет круглыя суткі на 30 мовах. Беларуска праграму Радые Ватыкана таксама можна пачуць кожны вечар у 20.00 паводле мінскага часу, на кароткіх хвалях 41 і 49 метраў, а таксама на сярэдніх хвалях. Раніцай, у 6.20, на тых жа хвалях перадаецца паўтор. Лісты ад слухачоў прыходзяць на радые з розных куткоў зямлі, і за гэта вялікі дзякуй.

Калі нехта захоча напісаць у Беларуска праграму, яго ліст не застанецца без увагі, наш адрас:

Programma Bielorusso
Radio Vaticano
00120 Città del Vaticano

ХРАМЫ БАЦЬКАўШЧЫНЫ

Гродзенская Барысаглебская царква — адзін з помнікаў старажытнарускай архітэктуры ў Беларусі, яе лёс некалі турбаваў і Рэрых.

Пабудаваная ў XII стагоддзі на высокім правым беразе Нёмана, яна і зараз адкрыта для веруючых. Службу тут праводзіць свяшчэннік Андрэй Бандарэнка, вядомы яшчэ і як кампазітар, аўтар оперы «Князь Наваградскі» і іншых музычных твораў.

НА ЗДЫМКАХ: Барысаглебская (Каложская) царква; свяшчэннік Андрэй БАНДАРЭНКА.

Фота БелТА.

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ

РАСІЯ

СТАРЭЙШЫНА

Аляксей Зянькоў нарадзіўся ў 1927 годзе ў вёсцы Любаны, што на Магілёўшчыне, у сям'і непісьменнага селяніна-бедняка. Сын жа стаў вядомым журналістам. Да восені 1944-га Аляксей жыў у роднай вёсцы, потым быў прызваны ў армію. Служыў у стралковай часці мінамётчыкам, удзельнічаў у баях на тэрыторыі Польшчы і Германіі. У снежні 1945 года накіраваны ў Балтыйскі флот. Вучыўся ў школе сувязі ў Кранштаце, затым служыў

радыстам. Пасля дэмабілізацыі паступіў вучыцца на факультэт журналістыкі Ленінградскага ўніверсітэта. Пасля заканчэння па размеркаванню трапіў на Кубань. Тут пэўны час працаваў у Майкопе, у рэдакцыі газеты "Адыгейская правда", затым пераехаў у Краснадар і стаў працаваць у рэдакцыі краёвай газеты "Советская Кубань". Друкаваўся ў "Советской России", часопісе "Сельская жизнь".

Зараз на пенсіі, але супрацоўнічае з рознымі сродкамі масавай інфармацыі і актыўна працуе ў рэдкалегіі Кубанскай кнігі памяці. Напісаў і выдаў некалькі кніг, у ліку якіх "Шчасце маці", "Франтавікі

ўспамінаюць", "Марская слава кубанцаў" (да 300-годдзя Расійскага флоту), "Накіраваныя ў неба" (пра лётчыкаў і касманаўтаў — ураджэнцаў Кубані). Зараз Аляксей Рыгоравіч працуе над кнігамі "Кубанцы ў гарадах Афганістана" і "Чарнаморскі флот і Кубань". Ён таксама ўваходзіць у савет старэйшын Краснадарскага цэнтра нацыянальных культур ад беларускай абшчыны Кубані.

Людміла БАСІНСКАЯ, старшыня краёвай грамадскай арганізацыі беларускай культуры на Кубані "Белая Русь".

Краснадар.

УКРАІНА

Паважаны Яўген! Выбачайце за турботы. Звяртаюся да Вас з просьбай. Дапамажыце наладзіць сувязь з Інай Снарскай! Апошні год (мабыць, з-за таго, што я доўга адсутнічаў у Кіеве) тэлефонная сувязь між намі перапынілася. Праз Вашу газету я ведаю, што Снарская падтрымлівае творчыя стасункі з рэдакцыяй "Толасу Радзімы".

Пра сябе. Я, Іван Літаш, нарадзіўся ў 1935 годзе ў вёсцы Селішча Светлагорскага раёна Гомельскай вобласці. Беларус. Жыву ў Кіеве 42 гады. Пішу сваё, перакладаю з украінскай, беларускай, рускай, польскай і іншых моў. З Інай знаёмы па калектыўнаму зборніку-анталогіі твораў нацыянальных меншасцей Украіны. Сустрэцца не давалася.

Высылаю некалькі вершаў з маёй другой кнігі "Сучаснікі". Проста дзеля падмацавання факта, што піша "сябра па пры".

І. Л.

P.S. Публікуючы гэты кароткі ліст, мне застаецца толькі дадаць, што просьбу шанюнага суродзіча выканаў адразу. А ў ягоных вершах, адчуў жывое пачуццё збалелай па Вацькаўшчыне, але вернай ёй праз гады і ростань душы. Вішнюю паважанага Івана Яфімавіча, няхай сабе і з запозненым дэбютам, на старонках нашай газеты, жадаю яму моцнага здароўя і творчых поспехаў!

Яўген ЛЕЦКА.

Іван ЛІТАШ

НАД РЭЧКАЙ СВЕДЗЬ*

На рэчцы Сведзь гарыць Малочны Шлях.
Над рэчцы Сведзь туман, як малако.
Там цішыня застылая, як гмах,
Вартуе ля адчыненых вакон.
А раніцай над Сведдзю птушак спеў,
Лугі — буянне сакавітых траў...
Тут Божы раб яшчэ не зразумеў,
Што гэты рай Тварэц яму паслаў.
Бо раб той круціць, рве зямную цвердзь,
Лазняк здзірае і будзе дачы.
Мялее Сведзь, і зарастае Сведзь.
Вы бачылі, бабры над Сведдзю плачуць!

* Сведзь — рэчка ў Светлагорскім раёне.

ХМАРКІ

Можа з родных краёў прылятаюць!
Можа звестку якусь прынясуць!
Хмаркі, хмаркі зямлю аглядаюць.
Нібы думкі, плывуць і плывуць.
А калі далагляд цемнотой закрывае,
І дрыжыць наваколле ад грому і зліў,
Кажуць людзі, жыццё без хмарын не бывае.
А жыццё — гэта вышшая мудрасць зямлі.
Кажуць людзі — то душы людскія прачнуліся,
На блакітным палотнішчы неба бягуць
І вітаюць жыццё — дзень сучасны, мінулы...
Над зямлёю хмарынікі бягуць і бягуць.

ГАВАРЫ, СЯБРА МОЙ

Гавары, сябра мой, гавары.
Я да раніцы слухаць гатовы
Ціхі, мяккі, размераны рытм
Беларускай няскоранай мовы.
Бо ў ёй нашы мары і сны,
Спапалёныя вёскі, балоты,
Кроў, лажары, кашмары вайны
І цяжкія галодныя годы.
Я няздольны забыць той пары,
Хоць жыццё, нібы доўгая ніва...
Гавары, сябра мой, гавары.
Зачаровай мовай імклівай.

ДУБ-СТАРАЖЫЛ

Фота БелТА.

Сваёй вядомасцю горад Буда-Кашалёва, што на Гомельшчыне, у многім абавязаны дубам, якія раслі тут некалі ў вялікай колькасці і служылі прадметам экспарту за мяжу. Нават на выставе ў Парыжы быў прадстаўлены будакашалёўскі дуб. Відаць, гэта яго сабрат захаваўся недалёка ад горада. Яму, гавораць, ужо 500 гадоў, і таму дрэва ахоўваецца і лічыцца царом сярод дубоў.

УРАЖАННІ

УРОКІ РОДНАЙ
МОВЫ Ў ЧЭХІІ

Кожны год дзеці нашай пачатковай школы № 216 "Лакантыя" г. Мінска наведваюць Чэхію. Ездзілі і летась. Жылі мы там цэлы месяц. Жылі і вучыліся. Былі ў нас там і ўрокі роднай мовы і чытання. На ўроках нашай мовы мы пісалі шмат кантрольных дыктовак, пераказаў ды спісванняў. Асабліва мне спадабаўся пераказ пра верабейку, кветку і капматага незнаёмца — чмяля. У ім расказваецца, як верабейка пасябраваў з кветкай і прагнаў чмяля прэч ад яе, думаючы, што гэта шкоднік.

З правілаў мы вучылі два. Яны былі пра склад слова. Цяпер я ведаю, што слова складаецца з кораня, прыстаўкі, суфікса і канчатка. Яшчэ я даведаўся, што словы з аднолькавым коранем называюцца роднаснымі, альбо аднакаранёвымі. Але роднаснымі бываюць не толькі словы, але і мовы. Чэшская роднасная беларускай. У ёй, бывае, чуюцца гэтакія ж словы, як і ў беларускай. Калі ездзілі па Празе, то амаль усе вуліцы стракацелі шыльдамі, і мы некаторыя з іх стараліся чытаць.

Я наведваў Чэхію ўжо два разы. Абедзве гэтыя пазездкі былі аднолькава цікавыя, карысныя.

У час першай мы вучылі святыя чэшскія песні. Вучыў нас гэтым песням-малітвам дзядзька Ян Карлавіч. Акрамя чэшскай, ён развучваў з намі яшчэ і беларускія, рускія, польскія песні.

У Чэхію я браў і наш часопіс "Вожык". Хлопчыкі яго глядзелі, гарталі і смяліся з карыкатураў.

У Чэхіі ўжо на другім тыдні мне захацелася дадому да мамы, таты і брата.

Сержык ЧЫЛКІН-САДЭЛЬСКИ, трэцякласнік.

Мінск.

ПАДЗЕЯ

ЕЖЫ ГЕДРОЙЦ —
ЧАЛАВЕК СТАГОДДЗЯ

Ежы Гедройц "...быў адным з тых цудоўных палякаў, якія баранілі нас ад нацыяналістычных і шавіністычных агіднасцей, адным з тых нешматлікіх, якія думалі пра палітыку ў катэгорыях маральнасці, інтарэсаў польскай дзяржаўнасці, рацыі польскага народа, будучыні. Ежы Гедройц выступаў супраць кланавасці, асабістай карысці, коснасці, правінальнасці палітыкі, пераходу яе на прымітыўны ўзровень...

...Лічу, Ежы Гедройц быў і застаецца ў нашай памяці як ікона. Многія памоляцца перад ёю, але ці многія захочуць наследаваць яго? Гэта цяжка, таму што ён быў недасягальным прыкладам. Такі чалавек з'яўляецца раз у век".

Сакрат ЯНОВІЧ, беларускі пісьменнік.

У нацыянальнай бібліятэцы Беларусі адкрылася выстава кніг з фонду Літаратурнага інстытута ў Парыжы, які ўзначальваў Ежы Гедройц. Прадстаўлена каля дзюж тысяч экзэмпляраў. Пасля закрыцця выставы кнігі будуць перададзены ў фонд бібліятэкі. Ініцыятыва ў правядзенні гэтай акцыі належыць Польскаму інстытуту ў Мінску.

Ежы Гедройц перш за ўсё вядомы як выдавец часопіса "Культура", што пачаў выходзіць у 1947 годзе. У 1953-м ён заснаваў серыю "Бібліятэка "Культуры", якая ўключае літаратурныя творы, кнігі палітычнага характару і дзённікі. Усяго выдадзена 511 тамоў. Акрамя ўжо згаданых часопіса "Культура" і серыі "Бібліятэка "Культуры", Ежы Гедройц заснаваў паўгоднік "Гістарычныя сшыткі" (з 1972 года — кварталнік). У ім змяшчаліся матэрыялы па найноўшай гісторыі Польшчы і цэнтральнаеўрапейскіх краін.

Кніжная выстава экспануецца якраз напярэдадні 95-годдзя з дня нараджэння Ежы Гедройца. І гэта можна лічыць падставай для таго, каб яшчэ раз нагадаць пра складаны жыццёвы шлях гэтага незвычайнага чалавека.

27 ліпеня 1906 года ў Мінску ў сям'і Ігнацы Гедройца і Францішкі Стажыцкай нарадзіўся сын, якога назвалі Ежы. Вучыўся на юрыдычным (1924—1929 гады) і гістарычным факультэтах (1930—1931 гады) у Варшаўскім універсітэце. Падчас вучобы быў старшынёй "карпарацыі "Партыя" і "Міжкарпаратыўнага Кола" ў Варшаве, удзельнічаў у студэнцкай арганізацыі "Дзяржаўная думка", быў супрацоўнікам замежнага аддзела Галоўнага студэнцкага камітэта Польскага саюза студэнцкай моладзі. У 1929—1935 гадах працаваў рэфэрэнтам па справах парламента і прэсы ў Міністэрстве сельскай гаспадаркі. Пасля гэтага (1935—1939 гады) быў кіраўніком аддзела прэзідыума ў Міністэрстве гандлю і прамысловасці, рэдактарам "Студэнцкага дня" і двухтыднёвіка "Бунт маладых", ператворанага ў 1936 годзе ў тыднёвік "Polityka" ("Палітыка").

Калі пачалася другая сусветная вайна, Ежы Гедройц перабраўся ў Румынію, дзе працаваў асабістым сакратаром польскага пасла ў Румынію Роджэра Рачыньскага, потым — кіраўніком польскага аддзела пры Чылійскай місіі ў Бухарэсце. У 1941 годзе пачаў працаваць у англійскай місіі, дзе займаўся польскімі справамі ў Румыніі. У якасці супрацоўніка гэтай місіі ў сакавіку 1941 года быў вывезены ў Стамбул, дзе запісаўся ў войска і выехаў у Палесціну. Быў салдатам Самастойнай брыгады карпацкіх стралкоў, удзельнічаў у лівійскай кампаніі і бітвах у Тобруку. У 1941—1944 гадах кіраваў аддзелам часопісаў і вайсковых выдавецтваў Бюро прапаганды II Польскага корпуса. У 1944—1945 гадах быў супрацоўнікам Цэнтра вы-

вучэння бранявой зброі ў Галіполі (Італія). У 1945 годзе працаваў дырэктарам Еўрапейскага дэпартаменту Міністэрства інфармацыі ўрада Рэспублікі Польшчы ў Лондане.

У 1946 годзе Ежы Гедройц заснаваў у Рыме Літаратурны інстытут, у 1947-м пачаў выдаваць часопіс "Культура". У кастрычніку 1947 года ён пераносіць выдавецтва ў Францыю, у Maisons Laffite пад Парыжам і развівае шырокую выдавецкую дзейнасць.

На працягу 50-х гадоў Е. Гедройц імкнуўся да наладжвання добрасуседскіх адносін паміж Польшчай і ўсходнімі суседзямі — Літвой, Беларуссю і Украінай. Быў ініцыятарам стварэння ў 1982 годзе Фонду незалежнай дапамогі для польскай літаратуры і навукі. Аўтар шматлікіх артыкулаў і кнігі "Аўтабіяграфія ў чатыры рукі" (1994 год, апрацаванне Кшыштафа Помяна).

Ежы Гедройц быў доктарам "Honoris causa" Ягелонскага, Вроцлаўскага, Шчэцінскага ўніверсітэтаў, універсітэтаў у Бельастоку, Фрыбургу (Швейцарыя), ганаровым членам Польскага гістарычнага таварыства. Меў шмат узнагарод, сярод якіх — узнагароды Польскага ПЭН-клуба, узнагароды імя Святога Брата Альберта, часопіса "Polityka" ("Палітыка") і "Залатога Жазла" Фонду польскай культуры, а таксама адзнакі: Ордэн Ганаровага Легіёна (1938), Афіцэрскі Крыж Румынскай Кароны (1930), Кавалерскі Крыж Бельгійскай Кароны (1938), эстонскі Ордэн Белай Зоркі (1932). Крытычна пазіраючы на адносіны, пануючыя ў Польшчы пасля 1989 года, адмовіўся прыняць вышэйшую польскую ўзнагароду — Ордэн Белага Арла. У 1996 годзе адзначаны французскім Афіцэрскім Крыжам Ордэна Ганаровага Легіёна. У 1997 годзе атрымаў ганаровае грамадзянства Літвы, а ў 1998-м — Ордэн Гедыміна.

Да апошніх дзён Ежы Гедройц жыў у Францыі. Памёр 14 верасня 2000 года ў Maisons Laffite.

"...Ніколі не думай на-конт кандыдата на майго намесніка. Усе плёткі на гэту тэму беспадстаўныя. Пасля маёй смерці "Культура" перастане выходзіць. Застаецца ж Літаратурны інстытут як архіў і бібліятэка. Кіраваць ім будзе Зофія Хэртц і мой брат Генрык. Было б добра, калі б знайшліся нейкія грошы на стыпендыі, якія зрабілі б магчымым правядзенне тут доследаў, а таксама на "творчыя" стыпендыі.

Ежы Гедройц.

Падрыхтавала паводле інфармацыйных матэрыялаў Польскага інстытута ў Мінску

Ларыса КАРАЧУН.

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ

ТАТАРСТАН

Беларусы розных краін, у тым ліку і мы, з Татарстана, удзячныя газеце за тое, што яна даносіць голас нашай этнічнай радзімы. Даўно намерваліся наладзіць з вамі сувязь, але падштурхнула да гэтага менавіта гутарка са старшынёй Таварыства беларускай мовы Алегам Трусавым ("ГР" № 14 за бягучы год).

У Набрэжных Чаўнах, дзе дзейнічае наша таварыства "Сябры", працяваюць прадстаўнікі больш як 80 нацыянальнасцей, і моўныя праблемы нас вельмі цікавяць.

Будзем удзячныя, калі вы дапаможаце нам устанавіць сувязь з асобамі, якія нас зацікавілі, у прыватнасці, з Алегам Трусавым для сумеснага пошуку сродкаў пашырэння ўзаемаразумення паміж людзьмі, у тым ліку і з дапамогай універсальнай "еўразійскай мовы". Ідэя стварэння такой мовы нас вельмі захапіла, і мы хацелі б ведаць меркаванне на гэты конт беларускіх мовазнаўцаў.

Увогуле, нам бачыцца магчымасць супрацоўніцтва і па іншых пытаннях.

З павагай

Лявон ІВА.

423827, г. Набережныя Челны, а/я 19, тел. (8552) 536776.

АД РЕДАКЦЫІ. Па вашай просьбе дасланы матэрыялы пера-

дадзены ў Таварыства беларускай мовы.

МАЛДОВА

Вялікі дзякуй за газеты.

Добра, што друкуецца інтэрв'ю з рознымі людзьмі. Спадабаліся вандруўка з Ігарам Гатальскім "Памяць Даўгінаўскага тракту", а таксама публікацыя "Янка Купала ў Пячышчах". Заўсёды цікавыя нататкі Яўгена Лецкі, ёсць добрыя вершы, толькі ад вас мы ведаем, што робіцца ў галіне спорту.

Творчых поспехаў!

З павагай

Вячаслаў ІГНАЦЕНКА.

Кішыніў.

ЛАТВІЯ

У Цэнтры беларускай культуры ў Даўгаўпілсе адкрылася серыя "Літаратурных сустрэч". Пачаў гэтую серыю паэт Станіслаў Валодзька. Ён прачытаў свае вершы, пазнаёміў прысутных, сярод якіх быў і консул Аляксандр Концкі, са сваімі новымі публікацыямі ў латвійскім і беларускім друку. Гучала класічная музыка. У заключэнне сустрэчы дырэктар ЦБК Аляксандр Рудзь выказаў спадзяванне на сустрэчы ў Беларускай доме і з літаратарамі з Беларусі.

Зянон БУРЫ.

Даўгаўпілс.

«МАДЭЛЬ-ЛЮКС»

Супермадэллю Беларусі на конкурсе прыгажосці вядомага ў Беларусі рэкламнага аген-

цтва Сашы Варламава стала магіляўчанка Лілія ФЯСЬКОВА (на здымку) — артыстка тэатра моды ма-

гілёўскага агенцтва "Мадэль-Люкс".
Фота Рамана КАБЯКА, БелТА.

АНОНС

Альбом Міхася Раманюка "Беларускія народныя крыжы" можна замовіць поштай па адрасу:
Raugyklos 19-20A Vilnius
LT-2001 Lithuania,
а таксама па e-mail:
ramaniuk@hotmail.com

На правах рэкламы.

ТОЛЬКІ ФАКТ

БРЭСЦКІ КРАЯЗНАЎчы МУЗЕЙ ВАЛОДАЕ ДАНЫМИ АБ ПАХОДЖАННІ Карла МАРКСА, ПРОДКІ ЯКОГА ЖЫЛІ НА БЕЛАРУСІ

Два пакаленні продкаў заснавальніка дыялектычнага маўтэрыйлізму Карла Маркса жылі ў Брэсце і былі равінамі. Такімі данымі валодае Брэсцкі краязнаўчы музей. Супрацоўніца музея Таццяна Ходцава паведаміла, што гэта пацвярджаецца дакументамі, якія былі набыты ў музеі К. Маркса ў нямецкім горадзе Трыры.

Па словах Т. Ходцавай, з генеалагічнага дрэва вынікае, што Саул Даль Катцэнленбоген жыў у Брэст-Літоўску (назва Брэста ў XVII стагоддзі) і памёр каля 1622 года. Равінам Брэст-Літоўска быў і яго нашчадак Валь Кат Катцэнленбоген, даты нараджэння і смерці якога не вызначаны.

Разам з тым, інфармацыя аб продках К. Маркса знаходзіцца таксама ў архіўных матэрыялах у Львове, Франкфурце-на-Майне, Трыры. Першы ж з вядомых продкаў К. Маркса жыў у пачатку XV стагоддзя ў Падуі.

Алена РУДЗЬ.

СЯРЭДНЯЕ ПАКАЛЕННЕ

Ад адной згадкі пра Анатоля СЫСА можна захаляць.

З Сысам мяне знаёміць Шніп. Завочна. Толькі дасылае з войска вершыкі Шніпу. Той ходзіць і паказвае. Мне Сысава пазмка пра Цётку не падабаецца. Пра гэта я яму і кажу пры першай сустрэчы ў скварыку, каля стадыёна "Дынама". Сыс яшчэ не пакутуе на зорную хваробу, заўвагі ўспрымае.

Ёсць у чалавека такая здатнасць, як параўноўваць адно з адным, а ёсць яшчэ здатнасць блытаць аднаго чалавека з другім. Часам мяне блытаюць і параўноўваюць з Сысам. І большасць параўнанняў не на маю карысць. Сыс — геній, пакутнік, душа-чалавек. Сыс чужа адваротнае. Глэбус — разумны, заможны, жыве, як хоча, і піша, што захоча. Здатнасць людзей падштурхнуваць іных да сваркі і бойкі раздражняе. Імкнуся не рэагаваць, не атрымліваецца. І ў Сыса не атрымліваецца.

Першы раз быў з Сысам каля прыёмнай першага сакратара СП Ніла Гілевіча. Я падрыхтоўваю дакументы Таварыства маладых літаратараў "Тутэйшыя" і разам з пазтамі Сцяпанам і Шайбаком прыношу да Гілевіча, які, між іншым, за вочы называе Таліка ня Сыс, а Шыз. Перад прыёмнай немаведама адкуль узнікае Сыс. "Куды гэта вы сабраліся?" — "Дакументы нясем". — "Дай я гляну". — Сыс спрабуе выхапіць у мяне тэчку з паперамі. Не даю. Мы шчэпліваемся і валімся на падлогу. Сыс пасля войска здаровы, як мядзьведзь. Сцяпан з Шайбаком нас разьдзіраюць. Да Гілевіча ідзем разам. Таварыства "Тутэйшыя" набывае больш-менш легальны статус.

Бард Сокалаў-Воюш на паседжанні "Тутэйшых" абвясчае: хто з Талікам выпіе, таму ён не падасць рукі. Заяўляе такое, маўляў, спойваюць тут Сыса, і зьяджае ў Амэрыку. Сыс, як піў, так і пье. А каму патрэбны той заакіянскі поціск, і ўсе ўхвотку пьюць з Сысам.

У верхках Сыса цячэ алка-

голь. Дакладна. Але ў голасе Таліка той алкаголь утраты мацнейшы. Сыс чытае вершы дзіўным, шаманскім, лаціна-амэрыканскім голасам. У выкананні Анатоля вершы Алеся Аркуша слухаюцца, як геніяльныя. А заўважаю я прыродную якасць падчас чытання вершаў Таццяны Сапач. Дзякуючы артыстызму і алкагольнаму голасу Таліка можа газетнаму тэксту надаць значнасць эпічнай пазмы.

СЫС НАТАТКІ ПРА ТУТЭЙШАГА ПАЗТА

Літфонд выдзяляе грошы на падрыхтоўку зборніка "Тутэйшыя". Грошы атрымлівае Сыс. А рыхтуе-рэдагуе зборнік Сяргей Дубавец. У фале Дома літаратараў здараецца сварка. Сыс мусіць перадаць грошы Дубаўцу. Але Сыс ёсць Сыс, грошы аддае, але пачынае ставіць умовы. Тое трэба так рабіць, а гэтае гэтак. Усе кажуць: "Ды супакойся ты, Сяргя, Дубчык зробіць добра". Не супакойваецца, распяляецца, абразы вярзе на Дубаўца. Той выцягвае з кішэні пачак грошай, шпурляе ў чырвоны сысайскі твар і ціха так гаворыць: "Ды задавіся ты гэтымі грашыма. Мы зборнік, калі на тое пойдзе, у Лендане выдадзім, і без цябе". Рублі я зьбіраю і ўсоўваю Дубаўцу. Зборнік выходзіць у Менску. Пачынаецца ён верхам Сыса, але не Анатоля, а Сяркука...

Ноч. Павуцінне сноў.
Дзень. Павуцінне спраў.
Скажаш, нібыта ўкраў
Некалькі нечых слоў...

Сыс дастае з кішэні пачак аматарскіх фотакартак. На блякла-шэрых паперках можна, калі надта захацець, пабачыць голых хлопцаў і плячыстых хлопцаў, якія забяўляюцца каля грузавіка на беразе шырокай рэчкі. Здымкі рабіліся на Сывай радзіме, у Гарошкаве, на беразе Дняпра. "Добра вы ў сваім Гарошкаве час бавіце. Хацеў бы і я далучыцца", — жартую. А Сыс на поўным сур'езе: "У мяне пра-

віпа: да дзевак з жанатымі не хаджу". Ходзіць ці ня ходзіць, ня ведаю. А я зь ім, дакладна, не хаджу.

Назваць Сыса Анатоля Ціханавіч прыдумвае Барадулін. Ён нібыта падкрэсьлівае Сыву адметнасць, а з іншага боку, ведаючы недарэчнасць у беларускай культуры гэтых рыгоравічаў, іванавічаў, васілевічаў, прыкалваецца з Анатоля

Адам ГЛЭБУС

ў сваім непараўнальным барадулінскім сарказме. Так ён прыдумвае называць улюбёнага Сывава пазта Разанава самабытным пазтам.

З жонкай і рэжысрам Панамаровым адзначаем пачатак экранізацыі пьесы Купалы "Тутэйшыя". Па законах бараў, да нас за стол падаждваюцца нязваныя госці: знаёмы Панамарова і мой знаёмы Сыс. Знаёмы рэжысра напіваецца так, што нічога не застаецца, як завесці яго дамоў. Дзякуй Богу, жыве ён побач, на вуліцы Янкі Купалы. Вяртаемся і бачым тузаніну ў кустах. "Гэта мая жонка з Сывам бьецца!" — крычу Панамарову і кідаюся разьнімаць. Сыва кашуля падраная на лахманы. "Я табе яшчэ вочы павыдзіраю!" — крычыць мая жонка на разьвітаньне. "А чаго біліся?" "Ён пачаў казаць на цябе розную брыду, што ты з б..... гуляеш. Я сказала яму заткнуцца, не затыкаўся".

Выпадковая сустрэча з Сывам у пыльным двары. Менск з тыдзень пакутуе ад сьпёкі. "Ведаеш, пра што думаю?" — пытаецца Сыва. "Ну?" — "Добра было б мець вядро сухога беллага віна. Сядзець у цяньку каля рэчкі і ціхенька цадзіць-цадзіць той вінчык... Як прапанаваць?" — "Не хачу. Віно, а тым больш белае, не люблю. Ды і зараз гадзіна дня. Якое віно?"

На дзень нараджэння Сыва спазняюся настолькі, што гасьцей не засьпяваю. Закуска, выпіўка і п'яны Сыва на ложку. Выпіваю, закусваю, гавару з імянінікам. Раптам у Сывы пачынаецца прыпадок агрэсіі. Ён выхоплівае пісталет і пачынае раўсцьці, што застрэліць мяне. Страху ня чую. Кідаюся на Таліка і выдзіраю зброю. Ён пачынае выпрошваць цацку назад. Дулю з макам. Сыходжу з пісталетам у кішэні. Пазней зброю даводзіцца вяртаць, бо пісталет ня Сываў, а нейкай расейскамоўнай пазткі. Той пазткі і атдаюць цалафанавы пакет з пісталетам. Атадо ў бары Дома літаратараў, а выпіць зь ёй і Сывам адмаўляюся. Хопіць, навывіпаўся.

Іду па пэрону. Раптам крык: "Глэбус! Глэбус! Гэта я — Сыва!" Аглядаюся на суседнім пэроне махае рукамі Талік. "Я да маці на дзень нараджэння еду. У падарунак карціну вяжу. Дай пяць мільёнаў на гарэлку!" Сыва саскоквае на рэйкі і бяжыць па шпалах да мяне. Грошы даю, са шкадаваньнем ахвярую мільёны.

Сыва прыходзіць у маё выдавецтва і выпрошвае грошы на гарэлку. З пляшкаю вяртаецца, сядзе на варэльні і пачынае піць адзін. Апяняўшы, соваецца па кабінетах, аблаівае пісьменьнікаў. Угаворы-ўшчываньні не дапамагаюць. Пляшка гарэлкі ляжыць за вакно. Падае на асфальт, але не разьбіваецца. Сыва сыходзіць. Яшчэ з гадзіну ён зь нейкім бамжом сядзіць на кукішках пад выдавецкімі вокнамі і балюе. Больш я не даю Сыву грошай.

Сядзім, выпіваем — Федарэнка, я і Наварыч. У прайгральніку круціцца CD "Вольныя танцы. Слухай сваё". Камоцкая выводзіць песню пра белую лебядзь на словы Сыва. Вочы Наварыча вільгаценюць, ён змахвае сьлязу. Вось яны, разбураныя спадзяваньні. CD з сумнай лебядзь дару Наварычу. На мяне песня так ня ўздзейнічае, а тым больш на словы Сыва.

ДЗІЦЯЧАЯ ЧЫТАНКА

ГУЛЬНЯ Ў ЛЯЛКІ — СПРАВА СУР'ЁЗНАЯ

тэатральных дзеячў і Міжнароднага інстытута тэатра — "Хрустальную кветку" за ролю хлопчыка-зоркі ў спектаклі

з аднайменнай назвай па п'есе Оскара Уальда. А Вольга Маханькова іграе на сцэне ўжо пяты год, і кожнае яе з'яўленне выклікае ў дзяцей шмат радасці. Дзеля гэтага "Лялька" і працуе.

НА ЗДЫМКАХ: актрыса Ларыса МАРТЫНАВА з галоўным героем спектакля "Хлопчык-зорка"; сцэна са спектакля "Старая, старая казка"; актрыса тэатра "Лялька" Вольга МАХАНЬКОВА.

Фота Аляксандра ХІТРОВА, БелТА.

Гэта добра разумеюць у віцебскім тэатры "Лялька", які любяць у горадзе, а там, дзе "Лялька" пабывала на гастроях, ягоньня спектаклі ўспамінаюць з радасцю. Тэатр — жывы і сапраўдны, бо ставіць новыя цікавыя спектаклі. Адна з апошніх прэм'ер — "Старая, старая казка" па матывах "Крэсіва" Ханса Крысціяна Андэрсена.

У "Ляльцы" працуе таленавітая моладзь, якая любіць тое, што робіць. Актрыса Ларыса Мартынава, да прыкладу, нядаўна атрымала прыз Саюза

ПІРЫЧНЫЯ ЗАНАТОЎКІ Глеба ЛАБАДЗЕНКІ

ЁН

Раней, можа месяцаў сем, а можа і год таму, яму было б не складана расказаць пра сябе. Тады ён сапраўды любіў сябе і мог гадзіну распавядаць, які ён добры, разумны ды прыгожы. Зараз жа здараліся імгненні, калі ён проста не цярпеў сябе. Было гэта тады, калі яна за нешта крыўдзілася на яго і сумавала. Вось тады ён сябе і ненавідзеў. Ён не мог глядзець, як яна крыўдуе.

...Калі нараджаецца чалавек, яго звычайна хрысціць і на шью вешаюць маленечкі крыжык — на шчасце. На ягонай шыі вісела два крыжыкі... Але літаральна месяц таму ён педзь не павесіў трэці. А хто ведае, ці далі б яму яшчэ адзін шанц? Яна выратавала яго.

Ён сядзеў на пясцы, на другой ці трэцяй прыступцы, і, абхапіўшы рукамі галаву, моўчкі глядзеў на падлогу. Яна, як заўсёды, была побач. Раптам ён прыўзняў вочы і злавіў яе позірк. Ці гэта яна спецыяльна чакала яго вачэй? Але, што б там ні было, іх позірк сустрэліся на секунду, а можа і на дзесяць хвілін — гэтага ён не зафіксаваў. І ў тую хвіліну ў яго вырвалася:

— Усё, мне гэта надакучыла!

Яна не зразумела, пра што гэта ён, але была ўпэўнена, што не пра іх каханне. Яна ведала: пра яго ён не мог сказаць такога. І ён таксама ведаў, таму ўдакладніў:

— Надакучыла. Мне надакучыла жыць!..

Ён усё яшчэ не мог зразумець, навошта сказаў гэта, але было позна: сэнс гэтых слоў зразумела яна. Наступнае імгненне ён запомніў назаўсёды: за нейкую секунду прачытаў у яе вачах столькі розных пачуццяў, колькі не знойдзеш нідзе, нават у тых таных меладрамах, што так любіць гля-

дзець па тэлевізары яго бабуля. Яе вока педзь заўважна задрывала, нібы змагалася, як салдат, да апошняй кроплі крыві за першую слязу. Некалькі імгненняў — і яна зразумела, што больш змагання не можа: слёзы ручайкамі рабілі сабе сцежачкі на яе твары.

Ён зразумеў, што нарабіў, падскочыў да яе... Іх твары апьнуліся так блізка адзін ля аднаго, што ён адчуваў яе гарачае дыханне.

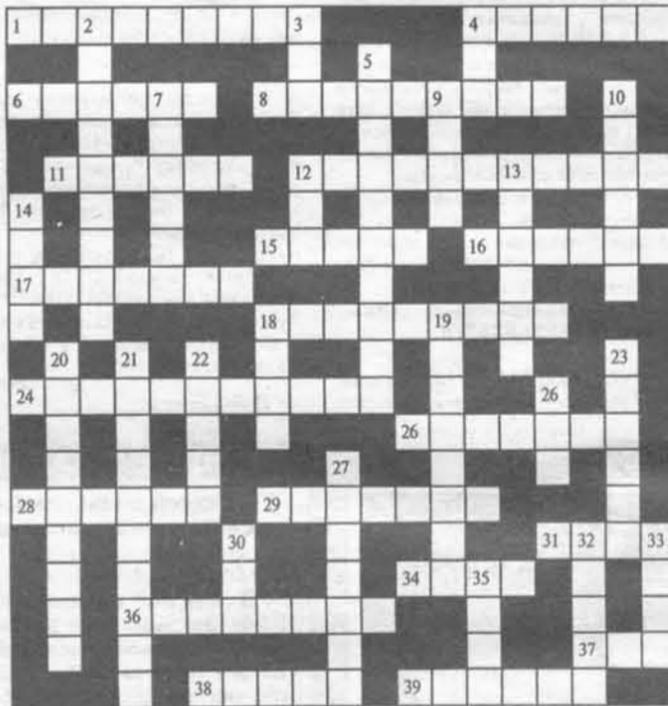
здаецца, нішто не змагло б разварушыць гэтую сталую грунтоўнасць. Зрэдку на яе вуснах з'яўлялася педзь заўважная ўсмешка. Тая, што збірала ягоньня глуды разам з пачуццямі ў кучу і шпуляла па галаве так, што тая рабілася літаральна чырванай. Але там, за гэтымі вачамі анёла і ўсмешкай Моны Лізы, хавалася сапраўднае палымя. І ён быў тым, хто нібы чыркануўшы калёсікам запальні-

КРЫЖАВАНКА АД ЛЮБОВІ ІОНАВАЙ

ПЕРАКЛАДЗІЦЕ НА БЕЛАРУСКУЮ МОВУ

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ. 1. Хазяйка. 4. Должность. 6. Шут. 8. Учэба. 11. Горбушка (хлеба). 12. Совестливость. 15. Изменение. 16. Шурин. 17. Торговля. 18. Восстание. 24. Сознание. 26. Ящик. 28. Жалоба. 29. Щель. 31. Гвоздь. 34. Знамя. 36. Январь. 37. Угол. 38. Чутьё. 39. Щекотка.

ПА ВЕРТЫКАЛІ. 2. Свидание. 3. Явь. 4. Барин. 5. Аромат. 7. Оладья. 9. Растительное масло. 10. Четверг. 12. Грусть. 13. Новость. 14. Печаль. 18. Утюг. 19. Обманщик. 20. Частник. 21. Уют. 22. Туча. 23. Иванда-Марья (цветок). 25. Она. 27. Вопрос. 30. Чудо. 32. Ресница. 33. Фитиль. 35. Ягнёнок.

ЁН. ЯНА. ЯНО

— К-калі ласка, — яе вусны дрыжалі, як мокры ліст, што ляціць да зямлі. — Калі ласка, больш ніколі так не кажы...

Для яго гэта прагучала як загад, як маленне, як запаведзь. Ён ведаў, што калі яму і прыдуць калісьці такія думкі, ён ніколі больш не зможа сказаць пра іх ёй. А, хутчэй за ўсё, пакуль у яго ёсць тое, што нават у беларускую непрадказальную зіму не дае яму змерзнуць, такія думкі будуць абыходзіць яго здалёк і тапіцца ў балотах сабакавай душы.

Так, ён ніколі больш гэтак не скажа. Чаму? Таму, што апошнім часам ён, нібы пчала мёд, пазбіраў з усіх знаёмых душ каханне, якое калісьці там пакідаў, і аддаў яго ёй. Проста так, нічога не патрабуючы ўзаем. Толькі б узяла, хоць крышачку. І гэтага хлопчыку, каб вась так моцна кахаць і дапей. Каб дапей жыць.

ЯНА

Яна заўсёды выглядала вельмі спакойнай. Такой спакойнай, што,

цы, выпусціў яго на волю. Вось за гэта яна была яму ўдзячная.

Яна не ведала, ці кахала. Днямі перачытвала свой дзёнік, здавалася, кахае. Яна яшчэ не да канца ўсвая доміла — што ж гэта такое — каханне? А ці казала яна яму, што кахае? Мо казала, а мо і не... Так, часам, калі ён мільненна раз гаварыў гэтак шчыра, нібы ўпершыню: "Я кахаю цябе", то яна больш машынальна, чым асэнсавана, адказвала: "Я цябе таксама..." Яна ні разу не сказала яму "кахаю", нібы баялася гэтага слова. Ён жа не стамляўся паўтараць яго зноў і зноў, кожны дзень.

Не так даўно ў яе была мара, мэта ў жыцці — захапіць яго і ягонае сэрца. Зараз жа, калі ён быў цалкам яе, яна не ведала, што з ім рабіць. Як тое дзіця, якое не магло жыць, так хацела менавіта гэтую ляльку, а калі ўсё ж атрымала яе на дзень нараджэння, то аказалася, што без яе можна жыць, а дзіцяці патрэбна ўжо нешта іншае. Але яна не хацела іншай лялькі. Яна ведала, што вась яе шчасце — ля дома — свішча ды кідае ка-

меньчыкамі ў шыбу. Ёй вельмі падабаўся гэты свіст, яна ад яго дубрела і таму вырашыла яшчэ крыху паслухаць — не спускацца. Раптам яна заўважыла, што ўвесь час, пакуль яна сядзела ля акна на кухні, за яе спіной непрыемна капала з крапа. Раней гэтае капанне разрывава б яе ўжо праз хвіліну, а тут за паўгадзіны яна яго нават не заўважыла. Яна падумала, што шчаслівая не заўважаюць не-

быць не можа. Яна куляй вылецела з пад'езда і зразумела, што вась яно, шчасце, — мець уключальнік ад гэтых дзвюх вялізных лямпачак яго вачэй, свет у якіх нішто і ніколі, акрамя яе, не пагасіць. Ад гэтай думкі ёй стала так цёпла, што яна нават забылася зашпіліцца. І сэрца яе пачало стукаць крыху па-іншаму, на хвалі ягонага, так, як можа стукаць толькі ў таго, хто сапраўды кахае.

ЯНО

Яно было. Усе сябры і знаёмыя казалі ім: "Вы зусім не падыходзіце адно аднаму! Вы такія розныя!" Але ён знайшоў, што адказаць: "Вазьміце яблык, разламайце на палову. Адна палова будзе зусім непадобная на другую, але калі іх зноў скласці ды націснуць — атрымаецца цэлы прыгожы яблык". І сапраўды, яны, такія непадобныя, так выразна дапаўнялі адно аднаго, што ў самоце, здавалася, загінулі б. Ён быў яе грамадствам, яна — яго тыпам. Яны плявалі на тое, што думае пра іх каханне ўвесь свет. Яны кахалі, і гэта было дастаткова. Тая, хто ўсміхаўся з іх, на самай справе проста зайздросцілі: усё ў іх было так добра. Пры гэтых словах ніхто з іх ужо не імкнуўся пастукаць па дрэву ці плюнуць тры разы праз левае плячо — яны не баяліся сурокаў, бо ведалі, што ўжо не змогуць адзін без аднаго. Галоўнае, што хацела ў іх і да гэтай пары не было дня, каб адно аднаму не сказалі "кахаю", яшчэ ні разу гэтае "кахаю" не прагучала проста так, дзяжурна. Яны ведалі, што ў гэтай справе крывадушша не прабачаецца. Таму не саромеліся лішні раз папрасіць за што-нішто прабачэння адзін у аднаго. Вось толькі здаралася гэта вельмі рэдка, бо крыўд не было. Яны кахалі.

«Голас Радзімы»

Галоўны рэдактар
Наталля САЛУК

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

Дзяржаўны камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей Рэспублікі Беларусь; Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі; Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом "Радзіма".

РЭДАКЦЫЯ:

Намеснік галоўнага рэдактара
Галіна УЛЦЕНАК.
Адказны сакратар
Тацяна КУВАРЫНА.
Рэдактар аддзела —
член рэдкалегіі
Яўген ЛЕЦКА.

Рэдактар аддзела
Алена СПАСЮК.
Аглядальнік
Віктар МАЦЮШЭНКА.
Спецыяльная карэспандэнт
Яўген КАЗЮЛЯ,
Алесь МЯСНІКОЎ,

Нэлі ПРЫВАЛАВА.
Рэдактар-перакладчык
Святлана КАРПУЧОК.
Стыльрэдактар
Ірына КАЗЛОВА.
Тэхнічны рэдактар
Данута РАКАВЕЦ.

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голасу Радзімы», не заўсёды супадаюць.

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 81.
Падпісны індекс у Беларусі 63854.
Тыраж 2 021 экз.
Зак. 1415.
Падпісана да друку 4.6.2001 г. у 12.00.

Газета набрана, звярстана і аддрукавана ў друкарні «Беларускі Дом друку» (220041, г. Мінск, пр. Скарыны, 77).

Наш адрас: 220005, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44.
Тэлефоны: (+375-17) 213-31-97 (тэл.-факс), 213-32-80, 284-76-56, 213-37-82.
Адрас у INTERNET: <http://www.voiceland.unibel.by>. E-mail: voiceland@tut.by